

W S Z Y S

P U K A W S K I

T K I E S T

F E S T I W A L

R O N Y S

M U Z Y C Z N Y

W I A T A

z myślą
o człowieku
PUŁAWY

W S Z Y S + K I E

F U K A W S K I

S + R O N Y

F E S T I W A L

S W I A + A

M U Z Y C Z N Y

F U K A W S K I
10-18.11.2017

ZESPÓŁ REALIZACYJNY

JERZY ZIELIŃSKI — Prezes Zarządu Stowarzyszenia Dwa Brzegi

BOGUSŁAW BOJCZUK — Dyrektor Festiwalu

ADAM KLOCEK — Dyrektor Artystyczny

ANDRZEJ ŁYSZCZARZ — Dyrektor Finansowy

ALICJA SAWICKA — Menadżer Programowa, redaktorka katalogu i strony internetowej

PAULINA LITWINOW — Dyrektor Marketingu i Promocji, Rzecznik Prasowa

KAROLINA SEROCKA — Kierownik Produkcji

PIOTR MATWIEJCZUK — Prowadzenie koncertów

JAROSŁAW KOZIARA, PIOTR WYSOCKI — Projekt graficzny

RADOSŁAW BUĆKO — DTP

HANNA GŁOWACKA — Korekta katalogu

WYDZIAŁ KULTURY I PROMOCJI URZĄDU MIASTA PUŁAWY

JOLANTA WRÓBEL

PUŁAWSKI OŚRODEK KULTURY „DOM CHEMIKA”

Dyrektor ZBIGNIEW ŚLIWIŃSKI

ISBN 978-83-943760-4-8 – wersja papierowa

ISBN 978-83-943760-5-5– wersja elektroniczna

www.festiwalwss.pl

www.dwabrzegi.pl

Biuro w Warszawie:

Stowarzyszenie DWA BRZEGI

03-938 Warszawa, ul. Zwycięzców 48

e-mail: biuro@dwabrzegi.pl

© 2017 Stowarzyszenie DWA BRZEGI

© 2017 Urząd Miasta Puławy

Dofinansowanie

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Organizatorzy

Partnerzy

akademickie biuro
kultury i sztuki
ALMA-ART

**PARAFIA
ŚW. BRATA
ALBERTA**

Patroni medialni

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO W RAMACH PROGRAMU „WYDARZENIA ARTYSTYCZNE” –PRIORYTET „MUZYKA”;
DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW GMINY MIASTO PUŁAWY

© Urząd Miasta w Puławach

PUŁAWY — Z MYŚLĄ O CZŁOWIEKU

Puławy to blisko 50-tysięczne, nowoczesne miasto położone nad Wisłą w zachodniej części województwa lubelskiego, które znane jest przede wszystkim dzięki swojej historii związanej z rodziną Czartoryskich. Dziedzictwo tego jednego z najśłynniejszych polskich rodów magnackich wciąż stanowi wielką atrakcję Puław — dobrze zachowany kompleks pałacowo-parkowy z okazałym, odrestaurowanym pałacem przyciąga turystów, szukających nie tylko kontaktu z żywą historią, ale przede wszystkim spokoju i chwil wytchnienia w cieniu monumentalnych budowli takich jak Świątynia Sybilli czy Dom Gotycki, wśród wiekowych drzew stanowiących pozostałość po imponującym ogrodzie księżnej Izabelli. Pamiątki z tamtych czasów (i nie tylko) można obejrzeć w Muzeum Czartoryskich.

Malownicze położenie na terenie Małopolskiego Przełomu Wisły zachęca zarówno mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Puławę do aktywnej rekreacji. Uroki Wisły można podziwiać, spacerując bulwarem łączącym dwie przeprawy mostowe. Wyprawy rowerowe, spływy kajakowe Wisłą, Wieprzem i Kurówką, przejażdżki łodziami i motorówkami to tylko

niektóre z pomysłów na ciekawe spędzenie wolnego czasu. Warto też pamiętać, że okolice Puław to jeden z najciekawszych geologicznie obszarów w Europie — woda wyrzeźbiła tu w miękkim lessie sieć wąwozów, głębokich nawet na 10 metrów, stwarzając idealne warunki do pieszych wędrówek, nordic walking, jazdy na rowerze, uprawiania narciarstwa biegowego czy zjazdowego. Puławy dysponują też nowoczesną bazą sportową, na którą składają się, m.in.: stadion piłkarsko-lekkoatletyczny z aquaparkiem i hostelem, hala sportowa z krytą pływalnią, korty tenisowe, a także zmodernizowane i nowoczesne obiekty sportowe przy szkołach. Na szczególną uwagę zasługuje marina, obsługująca nie tylko ruch wodny, ale też cieszącą się coraz większym powodzeniem turystykę kamperową.

Oprócz niewątpliwych walorów przyrodniczych, stwarzających warunki dla rozwoju turystyki, Puławy pozostają ważnym ośrodkiem przemysłowym i naukowym. Zakłady Azotowe „Puławy”, funkcjonujące obecnie w ramach Grupy Azoty, już od ponad 55 lat rozsławiają miasto w świecie, pozostając czołowym polskim producentem nawozów dla rolnictwa oraz chemikaliów. Podobną dobrą sławą cieszą się działające w mieście instytuty naukowe

takie jak: Państwowy Instytut Weterynaryjny, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii, Instytut Nowych Syntezy Chemicznych oraz Zakład Pszczelnictwa Instytutu Ogrodnictwa. Jednym z najważniejszych projektów sprzyjających rozwojowi gospodarstwu miasta było utworzenie Puławskiego Parku Naukowo-Technologicznego, stawiającego na innowacyjność i rozwój nowych technologii. Przedsiębiorcom, którzy decydują się na uruchomienie działalności, miasto oferuje szereg udogodnień.

Współczesne Puławy dbają o intensywny wszechstronny rozwój. Wyjątkową troską otaczana jest kultura. W mieście odbywają się imprezy mające swoją renomę nie tylko w kraju, ale i za granicą. Są to, m.in.: Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe, Letnie Spotkania Bluesowe, Festiwal Książki oraz Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata.

Zapraszamy do Puław!

www.pulawy.eu

© Urząd Miasta w Puławach

Szanowni Państwo,

niebanalne połączenia, zacieranie muzycznych granic, wielkie nazwiska, największe dzieła w nowej odsłonie, wyśmienity poziom artystyczny. Już po raz ósmy wyruszamy w muzyczną podróż z Puławskim Festiwalem Muzycznym Wszystkie Strony Świata. To wyjątkowe wydarzenie muzyczne co rok przyciąga do Puław poszukiwaczy artystycznych uniesień i muzycznych doznań.

Jesień w Puławach niewątpliwie należy do muzycznych „wszystkich stron świata”. Z niecierpliwością czekamy na listopadowe wieczory, kiedy możemy sycić się emocjami, które wzbudza w nas muzyczna wirtuozeria. Wśród wykonawców tegorocznej edycji festiwalu znajdziemy zarówno uwielbianą przez wszystkich Orkiestrę Filharmonii Kaliskiej, inspirującą Młodą Polską Filharmonię, jak też nowsze odkrycia sceny muzycznej, Odpoczno, Przybyła, BAIKA – nowy projekt Piotra Banacha i innych. Powędrujemy od twórczości klasyków, poprzez brzmienia folkowe, elektroakustyczne, do wariacji jazzowych i rockowych.

Jesteśmy dumni, że to w Puławach rozwija się to niekonwencjonalne i wyjątkowe w swej kreacji wydarzenie. Jego wysoki poziom to gwarancja wartościowo spędzonego czasu. Na ręce Dyrektora Artystycznego pana Adama Klocka składam podziękowanie za odkrywanie przed nami różnych obliczy muzycznego bogactwa.

Życzę Państwu niezapomnianych wrażeń.

Janusz Grobel

Prezydent Miasta Puławy

© Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika”, fot. Marcin Szelaąg

PUŁAWSKI OŚRODEK KULTURY „DOM CHEMIKA”

Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika” jest samorządową instytucją kultury. To główny, a jednocześnie największy ośrodek kultury w Puławach i powiecie puławskim. Jego oferta skierowana jest do różnych grup społecznych i wiekowych, a wydarzenia kulturalne organizowane przez placówkę rozwijają i zaspokajają potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechniają i promują lokalną aktywność artystyczną.

W Ośrodku funkcjonują zespoły amatorskiego ruchu artystycznego: Zespół Pieśni i Tańca „Powiśle”, Zespół Baletowy „Etiuda”, Studio Tańca „Pokus”, Puławski Teatr Amatora, Teatr Retro,

Teatr Lalek „Muchomor”, Teatr młodzieżowy SPUT², Teatrzyk Dziecięcy „Figielek”, „Zabawa w teatr”, Koło Konferansjerów i Recytatorów, Pracownia Edukacji Plastycznej, zespoły wokalne seniorów. Pod kierunkiem doświadczonych i wykwalifikowanych instruktorów rozwijają swoje umiejętności wokaliści i recytatorzy.

W ośrodku działają również koła zainteresowań i kluby: Klub Twórców Ludowych, Klub Seniora, Klub Mam. W Puławskiej Galerii Sztuki w ramach cyklicznych zajęć edukacyjnych dla dzieci, organizowane są lekcje galeryjne, które inspirowane są aktualnymi wystawami. Centrum Informacji Turystycznej będące w strukturach Ośrodka, promuje Puławę turystycznie i kulturalnie.

Ośrodek jest organizatorem różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, koncertów, spektakli teatralnych i kabaretowych oraz wydarzeń plenerowych. Od wielu lat organizuje wydarzenia o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Najważniejsze z nich to Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe, Ogólnopolski Konkurs Tańców Polskich „O Pierścień Księżnej Izabeli”, Ogólnopolski Festiwal Kolęd, Puławskie Lato Bluesowe czy Ogólnopolskie Puławskie Spotkania Lalkarzy.

www.domchemika.pl

© Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika”, fot. Marcin Szeląg

Puławski Ośrodek Kultury „Dom Chemika”

www.facebook.com/pokdomchemika

www.domchemika.pl

Szanowni Państwo, drodzy miłośnicy muzyki!

Z wielką radością zapraszam Państwa na kolejną, ósmą już edycję Puławskiego Festiwalu Muzycznego Wszystkie Strony Świata.

W POK „Dom Chemika” prężnie działa wiele form artystycznych – ciągle jednak się rozwijamy, rozszerzamy swoją działalność. W tym roku rozpoczynamy nabór do orkiestry dętej, która będzie pełnić funkcję nie tylko reprezentacyjną, ale także stanowić niezwykle istotny element pejzażu kulturalnego zarówno Ośrodka, jak i miasta.

Za nami siedem wspaniałych edycji puławskiego święta muzyki. Żywię nadzieję, że nadchodzące, ósme spotkanie z muzyką z różnych stron świata, dostarczy Państwu niezapomnianych doznań muzycznych. Tegoroczna edycja zapowiada się niezwykle interesująco, dlatego z przyjemnością zapraszam na wszystkie koncerty do sali widowiskowej POK „Dom Chemika”.

Zbigniew Śliwiński
*Dyrektor Puławskiego
Ośrodka Kultury „Dom Chemika”*

© Stowarzyszenie Dwa Brzegi, fot. Katarzyna Rainka

STOWARZYSZENIE DWA BRZEGI

Stowarzyszenie Dwa Brzegi zostało powołane w 2006 roku. Jego celem jest działanie na rzecz promocji i rozwoju regionu lubelskiego, a w szczególności Małopolskiego Przełomu Wisły, Kazimierza, Janowca i Puław. Członkami Stowarzyszenia są osoby posiadające duże doświadczenie z zakresu animacji kultury oraz realizacji projektów artystycznych i promocyjnych. Obecnie Stowarzyszenie skupia się na realizacji projektów kulturalnych: Festiwalu Filmu i Sztuki DWA BRZEGI oraz Puławskiego Festiwalu Muzycznego Wszystkie Strony Świata.

Podczas realizacji tych przedsięwzięć Stowarzyszenie współpracowało z wieloma instytucjami publicznymi: Parlamentem Europejskim, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Polskim Instytutem Sztuki Filmowej, Instytutem Muzyki i Tańca, Narodowym Instytutem Audiowizualnym, Narodowym Centrum Kultury, z polskimi i zagranicznymi instytucjami branży filmowej, z władzami samorządowymi Kazimierza, Janowca, Puław i województwa lubelskiego oraz z instytucjami lokalnymi, m.in. Kazimierską Konfraternią Sztuki, Towarzystwem Przyjaciół Kazimierza Dolnego, Muzeum Nadwiślańskim, Muzeum Czartoryskich w Puławach i Puławskim Ośrodkiem Kultury Dom Chemika. Współpraca z mediami objęła Telewizję Polską, TVN, Polskie Radio, RMF, Radio ZET, „Gazetę Wyborczą”, „Politykę”.

Realizowane przez Stowarzyszenie projekty znalazły uznanie m.in. w nominacji do nagrody PISF w kategorii międzynarodowe wydarzenie filmowe dla Festiwalu Dwa Brzegi w 2009 roku oraz zdobyciem certyfikatu Polskiej Organizacji Turystycznej za najlepszy produkt turystyczny 2013 roku.

www.stowarzyszenie.dwabrzegi.pl
www.dwabrzegi.pl

© Stowarzyszenie Dwa Brzegi, fot. Katarzyna Rainka

© Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata, fot. Krzysztof Wójcik

MUZYKA POLSKICH ATEN

Wszystkie Strony Świata to muzyczne święto Puław. Wznosimy muzyczne mosty między muzyką poważną, jazzową i tradycyjną. Podobnie jak w latach ubiegłych spoglądamy także w stronę sceny muzyki najnowszej. Zestawiamy wybitne dzieła przeszłości z nowatorskimi interpretacjami i aktualnymi trendami, przekraczamy granice — geograficzne i gatunkowe — udowadniając, że muzyka nie musi się ograniczać tylko do właściwego sobie odbiorcy, że warto sięgać po to, co dotychczas nieznanne. Wierzmy, że każdy meloman, gość dużych sal koncertowych, może się zachwycić także klubowym koncertem i eksperymentalnymi projektami muzycznymi.

Puławy, oraz Pałac Księżąt Czartoryskich, to historyczny ośrodek kultury oświeceniowej. Na przełomie XVIII i XIX wieku miasto stało się dominującym ośrodkiem narodowej kultury, w którym kwitła literatura, sztuka, muzyka i teatr. W XIX wieku było określane mianem „polskich Aten”. Obecnie Puławy to miasto o jednym z najwyższych w Polsce współczynniku osób z wyższym wykształceniem. Jednocześnie jest kładziony nacisk na kształcenie w naukach ścisłych i technicznych. Festiwal Wszystkie Strony Świata jest pomyślany jako wydarzenie mające służyć odbudowywaniu tradycji humanistycznej i kulturalnej tego ośrodka.

W poprzednich edycjach w Puławach gościli m.in.: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej, Orkiestra Warsaw Camerata, Młoda Polska Filharmonia, Kameraliści NOSPR w Katowicach, Promodern — sextet wokalny, String.Lab, Kwartet Borodina, Balanescu Quartet, Bester Quartet, Lasoń Ensemble, Misha

Alperin, Magdalena Bojanowicz, Dudu Carmel, Łukasz Długosz, Eyal Ein-Habar, Janusza Grzywacz, Eugen Indjic, Maja Kleszcz, Adam Klocek, Karol Kozłowski, Gaba Kulka, Aleksandra Kuls, Krzysztof Lasoń, Grégoire Maret, Marcin Masecki, Yigal Meltzer, Jan Mraček, Leticia Muñoz Moreno, Włodek Pawlik, Rykarda Parasol, Ewa Pobłocka, Natalia Przybysz, Edicson Ruiz, Emanuel Salvador, Adam Strug, Sonig Tchakerian, Mamiko Ueyama, Dimitry Vassiliev, Rafał Zambrzycki-Payne oraz zespoły: Adam Bałdych Imaginary Quartet, Alte Zachen, Anna Serafińska Groove Machine, Cosovel, Horny Trees, Kapela Maliszów, Laboratorium, Laboratorium Pieśni, Latające Pięści, Levity, Ludojad, Madvision, Profesjonalizm, Ralph Kaminski & My Best Band In The World, Saagara, Slalom, Swiernalis, The Feral Trees, The Toobes, Trzy Dni Później, Ultra, Vołosi.

Ważnym elementem programu są prawykonania. W poprzednich edycjach puławskiego Festiwalu swoje prawykonania miały kompozycje Włodka Pawlika (*II koncert fortepianowy*, 2013), Janusza Grzywacza (*Koncert na wiolonczelę, orkiestrę smyczkową i elektronikę*, 2014), Marcina Partyki (*Utwór na orkiestrę symfoniczną i sextet wokalny 'Z każdą chwilą i stałością'*, 2015) i Nikolet Burzyńskiej (*Migot' na orkiestrę kameralną*, 2016).

W programie tegorocznego festiwalu (poza repertuarem własnym zespołów) znajdują się dzieła: Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovena, Piotra Czajkowskiego, Felixa Kubina, Modesta Musorgskiego, Steve'a Reicha, Georga Philippa Telemanna, Franka Zappy. Gośćmi tegorocznej edycji będą m.in.: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej, Młoda Polska Filharmonia oraz altowiolista Roman

Spitzer, męski zespół wokalny Kairos (muzyka sakralna i tradycyjna — europejska, gruzińska, ormiańska, grecka, hebrajska), zespół Odpocznono (muzyka tradycyjna), Wójcicki/Szmańda Quartet (muzyka jazzowa, improwizowana), duet Pękala/Kordelasińska/Pękala (muzyka elektroakustyczna), zespół BAIKA (Piotr Banach i Katarzyna Sondej) oraz Monika Kowalczyk i Sławomir Przybył (piosenka autorska).

Dyrektorem Artystycznym festiwalu jest Adam Klocek, dyrygent i wiolonczelista, laureat muzycznego Oscara — Grammy Awards 2014, określony przez Krzysztofa Pendereckiego jako jeden z najbardziej obiecujących dyrygentów swojego pokolenia.

Szczegółowe informacje o tegorocznym festiwalu znaleźć można na stronie internetowej w zakładkach: artyści, repertuar, program oraz w dziale aktualności. Zapraszamy do Puław w terminie 10–18 listopada 2017.

www.festiwalwss.pl
www.facebook.com/WszystkieStronySwiata

© Stowarzyszenie Dwa Brzegi, fot. Jarosław Antoniak

Szanowni Państwo,

za nami siedem edycji festiwalu, które mam nadzieję zapamiętali Państwo jako ciekawe i różnorodne spotkania z muzyką wielu gatunków – ale zawsze dobrą.

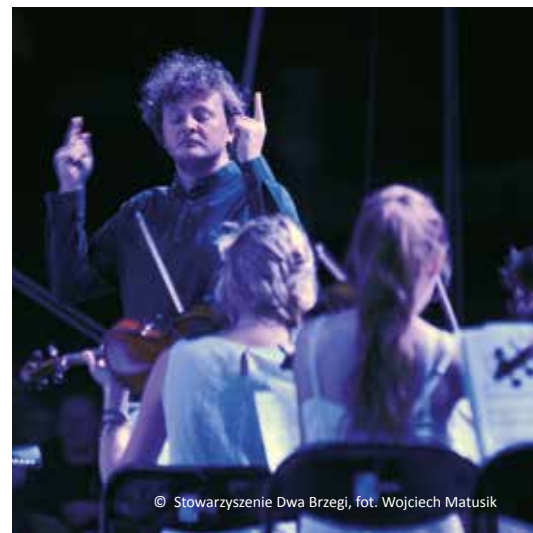
Po raz ósmy spotykamy się podczas Puławskiego Festiwalu Wszystkie Strony Świata. Połączymy ze sobą muzyczne i geograficzne bieguny, współczesne brzmienia i klasyczne kompozycje, nowatorskie interpretacje i dzieła przeszłości. Po raz ósmy będziemy przekonani, że warto sięgać po to, co dotychczas nieznanne. Od Beethovena po Steve'a Reicha, od symfoniki po muzykę improwizowaną, a do tego — muzyka sakralna, tradycyjna, rockowa i piosenka autorska.

W tegorocznym programie znajdują się dzieła Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovena, Piotra Czajkowskiego, Felixa Kubina, Modesta Musorgskiego, Steve'a Reicha, Georga Philippa Telemanna, Franka Zappy. Gośćmi tegorocznej edycji będą: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej, Młoda Polska Filharmonia

oraz altowiolista Roman Spitzer, męski zespół wokalny Kairos (muzyka sakralna i tradycyjna), zespół Odpocznó (muzyka tradycyjna), Wójciński/Szmarńda Quartet (muzyka jazzowa, improwizowana), duet Pękała/Kordelasińska/Pękała (muzyka elektroakustyczna), zespół BAIKA — Piotr Banach i Katarzyna Sondej (muzyka rockowa) oraz Monika Kowalczyk i Sławomir Przybył (piosenka autorska).

Budujemy więc po raz ósmy muzyczne mosty pomiędzy kulturami i narodami w niezwykle, historycznie bogatym krajobrazie Puław.

Adam Klocek
*Dyrektor Artystyczny
Puławskiego Festiwalu Muzycznego
Wszystkie Strony Świata*

© Stowarzyszenie Dwa Brzegi, fot. Wojciech Matusik

ADAM KLOCEK

DYREKTOR ARTYSTYCZNY PUŁAWSKIEGO FESTIWALU MUZYCZNEGO WSZYSTKIE STRONY ŚWIATA

Dyrygent i wiolonczelista, laureat Grammy Award 2014, określony przez Krzysztofa Pendereckiego jako „jeden z najbardziej obiecujących dyrygentów młodszej generacji”. W roku 2004 artysta wygrał konkurs na stanowisko dyrygenta-asystenta Maestro Jana Lathama-Koeniga, dyrektora artystycznego Filharmonii Wrocławskiej i festiwalu Vratslavia Cantans. Od 2006 roku pełni funkcję dyrektora naczelnego i artystycznego Filharmonii Kaliskiej, od 2011 roku dyrektora artystycznego orkiestry Młoda Polska Filharmonia, a od 2012 roku Filharmonii Częstochowskiej. Od 2008 roku członek honorowy

Związku Kompozytorów Rosyjskich. Odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2013) i Srebrnym Medalem Gloria Artis (2014).

Występ artysty na Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym Ermitage w Petersburgu, podczas którego dyrygował Państwową Orkiestrą Ermitażu został określony przez czołowy ogólnorosyjski dziennik „Niezawisimaja Gazeta” jako „dar niebios”. Zainteresowania i zdolności dyrygenckie Adama Klocka zauważył Jerzy Maksymiuk, mianując go swoim „asystentem”. Jako dziesięciolatek zadyrygował po raz pierwszy orkiestrą warszawskiej szkoły muzycznej z Miodowej. Zaraz potem wystąpił obok mistrza Maksymiuka, dyrygując orkiestrami filharmonicznymi i studenckimi (m.in. w Filharmonii Bałtyckiej oraz Filharmonii Krakowskiej).

Głównym nurtem rozwoju artysty stała się jednak kariera wiolonczelowa. Jako laureat licznych konkursów wiolonczelowych (m.in. w Poznaniu, Kolonii, Monachium i Nowym Jorku) oraz nagród i stypendiów (C.M. von Webera, Interlochen Center for Arts, Europejskiej Unii Radiowo-Telewizyjnej EBU) występuje w liczących się ośrodkach muzycznych. Plany koncertowe ostatnich lat objęły m.in. zaproszenie do udziału w pierwszym wykonaniu pod batutą kompozytora *Concerto grosso* Krzysztofa Pendereckiego, udział w festiwalu Europalia, inauguracji VIII Forum Lutosławskiego w Filharmonii Narodowej, tournée w USA i Japonii. Za premierowe nagranie *Concerto grosso* z orkiestrą Filharmonii Narodowej pod batutą Antoniego Wita artysta otrzymał nagrodę Fryderyk 2002. W 2003 roku wystąpił na galowym koncercie inaugurującym Rok Krzysztofa Pendereckiego w Filharmonii Narodowej.

© Stowarzyszenie Dwa Brzegi, fot. Jarosław Antoniuk

W 2004 roku dokonał wraz z Sinfonia Varsovia prawykonania napisanego dla niego *Koncertu wiolonczelowego* Krzesimira Dębskiego. Wraz z Leszkiem Możdżerem występował w duecie określonym przez BBC jako „sensational”, którego płyta została bestsellerem roku 2005, a obaj artyści jako jedyni reprezentanci świata muzyki klasycznej wystąpili podczas galowego koncertu urodzinowego TVP Kultura.

Impulsem do ponownego zajęcia się dyrygenturą było zetknięcie ze sztuką dyrygencką jednego z najwybitniejszych dyrygentów XX wieku — Carlosa Kleibera. Artysta otrzymał także rekomendacje dyrygenckie od Jerzego Maksymiuka, Janosa Fursta i Volkera Schmidt-Gertenbacha. Dyrygował większością orkiestr symfonicznych w Polsce, w tym Sinfonia Varsovia, Polską Orkiestrą Kameralną, Orkiestrą Kameralną Filharmonii Narodowej, Orkiestrą Filharmonii Krakowskiej, Bałtyckiej, Podlaskiej i Wrocławskiej. Występował z takimi artystami jak Shlomo Mintz, Heinrich Schiff, Joshua Bell, Vadim Repin, Misha Maisky, Valery Afanassiev, Krzysztof Penderecki, Dame Evelyn Glennie, Randy Brecker, Boris Pergamenschikow, Jerzy Maksymiuk, Antoni Wit, Sophia Gubaidulina,

Freddy Kempf, Sayaka Shoji, Wanda Wiłkomirska, Jadwiga Rappe, Leticia Moreno, Kałudi Kałudow, Pierre Amoyal, Elmar Oliveira, Julius Berger, Gilles Vonsattel, Ivan Monighetti, Richard Hyung-Ki Joo, Naomi Rachel Kudo, Avri Levitan, Dimitry Vasiliev, Leszek Możdżer, Waldemar Malicki, Krzesimir Dębski, Włoddek Pawlik.

Stale współpracuje ze Zbigniewem Preisnerem (*Beautiful Country, Woman in Berlin, Funeral, Preisner's Voices*). Album *Preisner's Voices* (SONY Music) z udziałem artysty otrzymał status potrójnej platynowej płyty. W 2013 roku miały miejsce dwie nowe premiery muzyki Zbigniewa Preisnera z udziałem Adama Klocka jako dyrygenta i solisty: *Four Colours of Łódź* oraz *Diaries of Hope* (Barbican Hall w Londynie z udziałem Britten Sinfonietta oraz Lisy Gerrard z zespołu Dead can Dance). Wydany jesienią 2012 roku album *Night in Calisia* z udziałem światowej sławy trębacza jazzowego Randy Breckera otrzymał tytuł Albumu Jazzowego Roku 2012 oraz Hit Roku 2012 dziennika „Rzeczpospolita”. Ta sama płyta otrzymała Grammy Award 2014, uzyskując również status podwójnej platynowej płyty.

Adam Kłoczek jest dyrektorem artystycznym międzynarodowych festiwali muzycznych: Multimedia Amber Road Festival, Międzynarodowego Festiwalu Wiolinistycznego im. Bronisława Hubermana oraz Puławskiego Festiwalu Muzycznego Wszystkie Strony Świata. Jest także wykładowcą Akademii Muzycznej w Krakowie w stopniu doktora habilitowanego. Jako kompozytor jest autorem muzyki kameralnej, symfonicznej, filmowej. W 2014 roku odbyło się prawykonanie jego suity *Feniks*, z okazji 100-lecia zburzenia Kalisza, napisanej dla Dawida Podsiadło oraz Moniki Borzym. Koncert ten, rejestrowany przez TVP, zgromadził 14 tysięcy słuchaczy.

© Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata, fot. Krzysztof Wojcik

Szanowni Państwo,

podróżowanie i słuchanie muzyki wydaje się dziś łatwiejsze niż kiedykolwiek. Czy jednak łatwość i szybkość idą w parze ze świadomym, pogłębianym patrzeniem, słuchaniem, odbieraniem wrażeń z tych wędrówek — krajoznawczych, dźwiękoznawczych, światoznawczych? Można na wpół żartobliwie powtórzyć za starym chińskim mędrce: „człowiek nie musi wychodzić z domu, by poznać cały świat”. Czy zatem prawdziwy meloman nie musi dziś wychodzić z domu, by poznać cały dźwiękowy świat, całą muzykę wartą wysłuchania? Z pewnością tak nie jest. Choć Wojciech Kilar stwierdził kiedyś, że muzyki najlepiej słuchać samotnie w domowym zaciszu, w całkowitej ciemności, niekoniecznie przy użyciu sprzętu audiofilskiego, to przecież w każdej podróży liczy się nie tylko cel, lecz także — a może przede wszystkim — dobre towarzystwo. To, z kim słuchamy muzyki, ma niebagatelne znaczenie. Spotkania przy muzyce, spotkania poprzez muzykę, spotkania w muzyce — może to one właśnie zostają w nas najdłużej.

„Muzyka otwiera przed człowiekiem nieznanne królestwo, które nie ma nic wspólnego z zewnętrznym, otaczającym go światem zmysłów — uważał E.T.A. Hoffmann. — W świecie zewnętrznym pozostają wszystkie określone przez pojęcia uczucia, a my otwieramy się na to, co niewypowiadalne”. Ale oprócz muzyki i dobrego towarzystwa niezbędne jest do tego wyjątkowe miejsce, dzięki któremu zaistnieć może owo „nieznane królestwo”. Takim miejscem co roku, jesienią, stają się Puławy. „Polskie Ateny” to przestrzeń wyjątkowo sprzyjająca sztuce dźwięków oraz łączeniu tego co dawne i nowe, przeszłe i przyszłe, wschodnie i zachodnie, sakralne i świeckie. Dobrze brzmi tu muzyka klasyczna i najnowsza, jazzowa, folkowa, ludowa, piosenkowa i klubowa.

„Marzymy o podróżach przez wszechświat: czyż wszechświat nie jest w nas samych? — pytał Novalis. — Do wewnątrz prowadzi tajemnicza droga. W nas, albo nigdzie, jest wieczność z jej światami, przeszłością i przyszłością”. Otwórzmy się na nią! Właśnie nadarza się znakomita okazja — 8. Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata.

Piotr Matwiejczuk
Program 2 Polskiego Radia

© Piotr Matwiejczuk, fot. Łukasz Ulanowski

PIOTR MATWIEJCZUK

PROGRAM 2 POLSKIEGO RADIA PROWADZENIE KONCERTÓW

Dziennikarz radiowy, publicysta i krytyk muzyczny. Absolwent Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, od 15 lat związany z Programem 2 Polskiego Radia. Jest autorem kilku tysięcy autorskich audycji muzycznych, publicystycznych i reportażowych, a także opracowań muzycznych słuchowisk w Teatrze Polskiego Radia. Dla Polskiego Radia przeprowadził kilkadziesiąt wywiadów z najwybitniejszymi muzykami naszych czasów, m.in. z Johnem Eliotem Gardinerem, Philippem Herreweghem, Philippem Jarrousky'm, Gustavem Leonhardtem, Anne-Sophie Mutter, Marią João Pires, Christiną Pluhar, Jordim Savallem, Andreasem Schollem, Andreasem Staierem,

Maximem Vengerovem. W 2006 roku otrzymał nagrodę im. Witolda Hulewicza „za wybitne osiągnięcia radiowe”. Dla Teatru Wielkiego Opery Narodowej w Warszawie przygotował książki programowe do spektakli Mariusza Trelińskiego, Keitha Warnera, Natalii Korczakowskiej, Laco Adamika. Od 2012 roku jest redaktorem naczelnym miesięcznika muzycznego „Muzyka w Mieście”, wydawanego przez Narodowe Forum Muzyki. Teksty muzyczne i recenzje publikował m.in. w „Tygodniku Powszechnym”, „Ruchu Muzycznym”, „Gazecie Wyborczej”, „Czasie Kultury”. Od 2016 roku prowadzi ekologiczne gospodarstwo zielarskie na Warmii.

© Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata, fot. Krzysztof Wójcik

PROGRAM FESTIWALU

10.11.2017 • PIĄTEK • 19:00
POK DOM CHEMIKA

KONCERT OTWARCIA — ORKIESTRA SYMFONICZNA FILHARMONII KALISKIEJ — 300 LAT POLONEZA

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej, A. Klocek — dyrygent

Repertuar: K. Kurpiński — *Uwertura do opery Dwie chatki* (1811); P. Czajkowski — *Polonez z opery Eugeniusz Oniegin, op. 24* (1877–78); M.K. Ogiński — *Polonez nr 13 a-moll, Pożegnanie Ojczyzny'* (1794); K. Kurpiński — *Polonez D-dur, Witaj, Królu'* (1825); G.P. Telemann — *Polonez z Suity orkiestrowej a-moll, TWV 55:a2* (1733); G.P. Telemann — *Polonez z Concerto polonois G-dur, TWV 43:G7 (b. 1721)*; J.S. Bach — *Polonez z Suity orkiestrowej nr 2 h-moll, BWV 1067* (1738–39); L. van Beethoven — *Polonez z Serenady D-dur, op. 8* (1796–97); K. Kurpiński — *Uwertura do opery Jadwiga, królowa Polski* (1814); M. Musorgski — *Polonez z opery Borys Godunow* (1872); J.P. Sousa — *Polonez Prezydencki* (1886)

11.11.2017 • SOBOTA • 19:00
KOŚCIÓŁ ŚW. BRATA ALBERTA

KAIROS — MUZYKA CZTERECH STRON ŚWIATA

Męski zespół wokalny Kairos, B. Somerschaf — dyrygent

Repertuar: Muzyka sakralna i tradycyjna (europejska, gruzińska, ormiańska, grecka, hebrajska)

12.11.2017 • NIEDZIELA • 19:00
POK DOM CHEMIKA

MŁODA POLSKA FILHARMONIA

Młoda Polska Filharmonia, R. Spitzer — altówka, A. Klocek — dyrygent

Repertuar: G.P. Telemann — *Koncert na altówkę i orkiestrę G-dur, TWV 51:G9* (1716–21); W. Dankowski — *Symfonia D-dur* (2. poł. XVIII w.); L. van Beethoven — *Symfonia nr 7 A-dur, op. 92* (1812)

14.11.2017 • WTOREK • 19:00
POK DOM CHEMIKA

ODPOCZNO — PIEJO KOGUCI

M. Bikont — śpiew, basy, M. Lorenc — skrzypce, M. Kądziela — gitara, efekty, P. Gwadera — dżaz, bębnek

Repertuar własny: muzyka tradycyjna

15.11.2017 • ŚRODA • 19:00
POK DOM CHEMIKA

WÓJCIŃSKI/SZMAŃDA QUARTET — DELUSIONS

M. Wójciński — trąbka, Sz. Wójciński — fortepian, K. Wójciński — kontrabas, K. Szymańda — perkusja

Repertuar własny: jazz, muzyka improwizowana

16.11.2017 • CZWARTEK • 19:00
POK DOM CHEMIKA

PĘKAŁA/KORDYLAŚIŃSKA/PĘKAŁA —
UTWORY NA PERKUSJĘ I URZĄDZENIA
ELEKTROAKUSTYCZNE

M. Pękała, M. Kordylasińska-Pękała —
instrumenty perkusyjne, urządzenia
elektroakustyczne

Repertuar: F. Kubin — *Gameboy Renaissance #2* (2011); F. Zappa — *Black Page #1* (1976); M. Pękała — *Minimal #1* (2017); M. Pękała — *Modular #2* (2017); S. Reich — *Vermont Counterpoint* (1982); T. Jones — *Smells Like Victory* (2016); M. Pękała — *Modular #1* (2016)

17.11.2017 • PIĄTEK • 19:00
POK DOM CHEMIKA

BAiKA, SUPPORT: MONIKA KOWALCZYK
Monika Kowalczyk z zespołem: M. Kowalczyk — śpiew, gitara akustyczna, P. Sidorowicz — perkusja, P. Zygmata — gitara basowa, M. Kołodziejczyk — gitara elektryczna, K. Kowalczyk — chórki, K. Gil — chórki

Repertuar własny: piosenka autorska

BAiKA: P. Banach — gitara, instrumenty perkusyjne, K. Sondej — śpiew, instrumenty klawiszowe

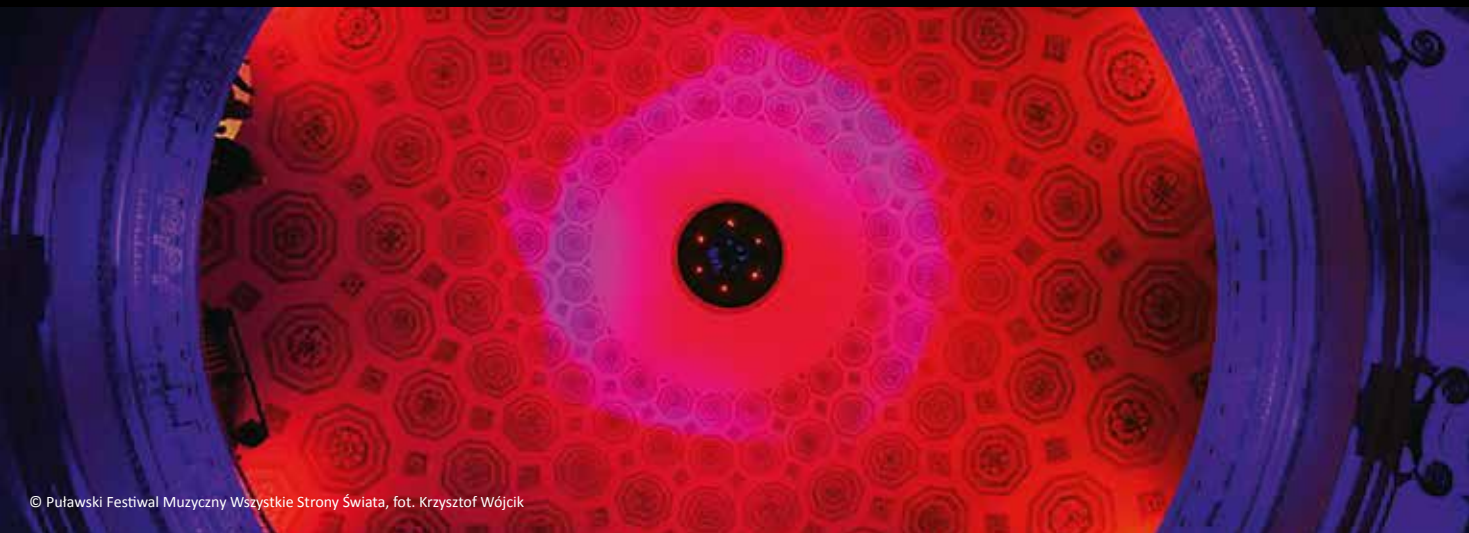
Repertuar własny: muzyka rockowa

18.11.2017 • SOBOTA • 19:00
POK DOM CHEMIKA

PRZYBYŁ — „MEGAFON”

S.B. Przybył — śpiew, gitary, K. Ficner — gitary, K. Grzanka — trąbka, P. Jaraszkiewicz — perkusja, K. Grzegorzycza — akordeon, M. Nowakowski — kontrabas, M. Bober — instrumenty klawiszowe

Repertuar własny: piosenka autorska

© Puławski Festiwal Muzyczny Wszystkie Strony Świata, fot. Krzysztof Wójcik

MIEJSCA

**PUŁAWSKI OŚRODEK KULTURY DOM
CHEMIKA**

ul. Wojska Polskiego 4

KOŚCIÓŁ ŚW. BRATA ALBERTA

ul. Słowackiego 32

BILETY

*** Na wszystkie wydarzenia w sali widowiskowej
POK Dom Chemika — 15 zł.

*** Przy zakupie co najmniej 3 biletów
na różne koncerty przez jedną osobę —
cena jednego biletu wynosi 10 zł.

*** Koncert w Kościele św. Brata Alberta —
wstęp wolny.

*** Akredytowani dziennikarze — wstęp wolny
na wszystkie koncerty.

*** Dzieci, uczniowie, studenci, emeryci, renciści, stu-
denci Uniwersytetu Trzeciego Wieku, członkowie
Klubu Seniora — wstęp wolny na wszystkie kon-
certy, po okazaniu odpowiedniego dokumentu.
Wstęp wolny dotyczy miejsc na balkonie, miejsca
na parterze będą udostępniane po zamknię-
ciu kas.

© Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, fot. Katarzyna Wietecha

10.11.2017 | PIĄTEK | 19:00

KONCERT OTWARCIA — ORKIESTRA SYMFONICZNA FILHARMONII KALISKIEJ — 300 LAT POLONEZA

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika,
sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej
Adam Klocek — dyrygent

Repertuar: polonezy Johanna Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovena, Piotra Czajkowskiego, Karola Kurpińskiego, Modesta Musorgskiego, Michała Kleofasa Ogińskiego, Johna Philipa Sousy, Georga Philippa Telemanna

REPERTUAR

1. Karol Kurpiński (1785–1857) — Uwertura do opery *Dwie chatki* (1811)
2. Piotr Czajkowski (1840–1893) — Polonez z opery *Eugeniusz Oniegin*, op. 24 (1877–78)
3. Michał Kleofas Ogiński (1765–1833) — *Polonez nr 13 a-moll, Pożegnanie Ojczyzny'* (1794)
4. Karol Kurpiński (1785–1857) — *Polonez D-dur, Witaj, Królu'* (1825)
5. Georg Philipp Telemann (1681–1767) — *Polonez z Suity orkiestrowej a-moll*, TWV 55:a2 (1733)
6. Georg Philipp Telemann (1681–1767) — *Polonez z Concerto polonois G-dur*, TWV 43:G7 (b. 1721)
7. Johann Sebastian Bach (1685–1750) — *Polonez z Suity orkiestrowej nr 2 h-moll*, BWV 1067 (1738–39)
8. Ludwig van Beethoven (1770–1827) — *Polonez z Serenady D-dur*, op. 8 (1796–97)
9. Karol Kurpiński (1785–1857) — Uwertura do opery *Jadwiga, królowa Polski* (1814)
10. Modest Musorgski (1839–1881) — *Polonez z opery Borys Godunow* (1872)
11. John Philip Sousa (1854–1932) — *Polonez Prezydencki* (1886)

„*Polonez, kreacja już nie prowincjonalna, pojedynczego elementu, ale cało-narodowa, mogąca się rozciągnąć od religijnego rytmu aż do jej poważnej mimiki chórów lub tryumfów starożytnych, które na barielfach greckich i rzymskich spotykamy. Jako powaga rytmu tej jest wartości i to miejsce zajmuje u Polaków co np. (w rozwijaniu się pieśni u Greków) Epopeja. Te słowa Norwida ukazują znaczenie gatunku poloneza, tańca który Norwid uważał za najdoskonalszą z polskich form tanecznych. Polonez ma swoją piękną kartę nie tylko w muzyce polskiej (choć oczywiście polonezy Chopina są szczytem kompozycji tego gatunku), ale także w historii muzyki europejskiej.*

Historia poloneza sięga co najmniej czasów renesansu, ale pierwsze polonezy w twórczości znaczących twórców pojawiają się w początku XVIII wieku. Najbardziej popularny kompozytor tych czasów — Georg Philipp Telemann był zafascynowany „stylem polskim”, a polonez występuje w wielu jego dziełach, choć czasami przybiera zaskakujące dla nas formy, np. w *Concerto Polonois* występuje polonez w rytmie parzystym. Poloneza znajdziemy też w *Suitach* samego Johanna Sebastiana Bacha, jak by nie było poddanego królów Saksonii, a więc i Polski — Augusta II i III. Również w utworach wiedeńskich klasyków: Mozarta i Beethovena a później Schuberta spotykamy polonezy, gdzie nierzadko polonez pojawia się jako finał ważnych dzieł cyklicznych, np. w *Koncertie Potrójnym* Beethovena.

Oczywiście szczyt twórczości polonezowej stanowią polonezy Chopina. Symbolicznym jest fakt, że pierwsze skomponowane i zanotowane kompozycje Chopina to właśnie polonezy. Ale o ile pierwsze polonezy Chopina są utrzymane w modnym wówczas popularno-sentymentalnym stylu, w którym tworzyli także Karol

Kurpiński i Michał Ogiński to już paryskie polonezy Chopina (począwszy od rozpoczętego jeszcze w Warszawie *Poloneza Es-dur* (op. 22), będącego jedynym polonezem napisanym przez Chopina na fortepian z orkiestrą) stanowią już prawdziwe romantyczne poematy o dramatycznym rozmachu.

Po Chopinie polonezy stały się, w pozbawionej państwowości Polsce, niezwykle popularne. Tworzyli je wszyscy od Juliusza Zarębskiego i Henryka Wieniawskiego po Stanisława Moniuszkę i Ignacego Jana Paderewskiego. Co ciekawe, szczególnie ważne dzieła w tym gatunku powstały wówczas w Rosji. W dwóch najbardziej chyba znanych operach rosyjskich XIX wieku: w *Eugeniuszu Onieginie* i *Borysie Godunowie* pojawia się polonez. W XX wieku polonez trafił też do muzyki popularnej (Sousa) i filmowej (Kilar). Popularność poloneza z muzyki do filmu *Pan Tadeusz* Wojciecha Kilara jest świadectwem żywotności tradycji poloneza w końcu XX wieku. Przez te stulecia rozwoju polonez zachował swoje zasadnicze cechy: wytworną elegancję, uroczysty charakter i dostojność”.

tekst: Lech Dzierżanowski

Karol Kurpiński

Uwertura do opery *Dwie chatki* (1811)

Dwie chatki to debiut operowy Karola Kurpińskiego. Dzieło poprzedza rozwinięta uwertura napisana w stylu klasycznym.

KAROL KURPIŃSKI (1785–1857) — Kompozytor, dyrygent, pedagog. Przedstawiciel późnego klasycyzmu, jedna z najbardziej znanych muzycznych postaci XIX-wiecznej Warszawy. Ochrzczony we Włoszakowicach, uczy się gry na skrzypcach i organach, poznaje muzykę operową, jest samoukiem. Po zamieszkaniu w Warszawie otrzymuje stanowisko drugiego, obok Józefa Elsnera, dyrygenta opery Teatru Narodowego, które pia-

stować będzie przez 30 lat (po odejściu Elsnera jako jedyny dyrygent i dyrektor opery). W roku 1810 debiutuje jako dyrygent i kompozytor. Uczy muzyki w Szkole Dramatycznej przy Teatrze Narodowym oraz warszawskiej Szkole Muzyki i Sztuki Dramatycznej. Przez cara Aleksandra I zostaje mianowany nadwornym kapelmistrzem oraz odznaczony Orderem Św. Stanisława. Zakłada „Tygodnik Muzyczny”, pierwsze polskie pismo muzyczne. Wyrusza w podróż po Europie, mając zapoznać go z zachodnimi teatrami operowymi. Na scenie operowej teatru Narodowego wystawia dzieła polskie i zagraniczne, otwiera także i prowadzi Szkołę Śpiewu przy Teatrze Wielkim. Jednocześnie prowadzi własną działalność koncertową. W 1830 roku dyryguje prawykonaniem *Koncertu fortepianowego f-moll* Fryderyka Chopina. Po roku 1840, z uwagi na pogarszający się stan zdrowia, wycofuje się z życia muzycznego, ostatnie lata życia spędzając w osamotnieniu.

W swojej twórczości łączył klasyczne środki formalne — inspirując się Haydnem i Mozartem — z elementami polskiego folkloru (melodiami ludowymi i tańcami), co typowe było dla kompozytorów przełomu klasycyzmu i romantyzmu. Znany jest z dzieł wokalnie-instrumentalnych, głównie oper, których napisał blisko 30. Opery takie jak *Zabobon, czyli Krakowiacy i Górale* nadały mu status autora nurtu narodowego w muzyce. Pisał także pieśni religijne i patriotyczne (*Marsz obozowy, Mazur Chłopickiego, Warszawianka* i in.). Był działaczem muzycznym o wielkich zasługach dla polskiej kultury I poł. XIX w., nastawionym na podniesienie poziomu nauczania i wykonawstwa oraz poszerzenie repertuaru polskich scen. Aktywny również w dziedzinie teorii i estetyki muzyki oraz etyki i filozofii.

Karol Kurpiński — Aleksander Ludwik Molinari, 1825, Muzeum Narodowe w Warszawie, wikipedia.org (CC BY-SA)

Piotr Czajkowski — Mikołaj Kuzniecowa, 1893, Galeria Trietiakowska w Moskwie, wikipedia.org (CC BY-SA)

Piotr Czajkowski
Polonez z opery *Eugeniusz Oniegin*, op. 24
(1877–78)

Eugeniusz Oniegin Piotra Czajkowskiego — z librettem na podstawie poematu dygresyjnego Aleksandra Puszkina — należy do najpiękniejszych dzieł światowej opery, jest także najbardziej znaną operą w dorobku tego kompozytora. Sentymentalna i naiwna Tatiana zakochuje się w chłodnym, wyrachowanym Onieginie. Ten nie odwzajemnia jednak jej miłości. Kiedy po latach staje się na to gotowy, Tatiana jest już mężatką, która mimo że nadal obdarza go uczuciem, uważa, że wierność jest dla niej ważniejsza niż głos serca. Prezentowany polonez otwiera Akt II opery: w domu rodzinnym Tatiany odbywa się bal, podczas którego Oniegin zaczyna adorować siostrę Tatiany.

PIOTR CZAJKOWSKI (1840–1893) — Urodzony w Wotkińsku kompozytor i dyrygent, zaliczany do klasyków romantyzmu, pierwszy wśród Rosjan, którego kompozycje przekroczyły granice kraju, zdobywając popularność w Europie i USA. Od dzieciństwa wykazuje zainteresowania muzyczne, lekcje gry na fortepianie pobiera jako pięcioletek. Zatrudniona przez rodziców guwernantka uczy go także języków obcych. Rodzice popierają artystyczne skłonności syna, ale jego przyszłość wiążą raczej z zawodem prawnika, uznając że poświęcając życie muzyce, nie będzie mógł zbyt wiele osiągnąć w podzielonej społecznie Rosji. Skończywszy 10 lat, Czajkowski przenosi się do Sankt Petersburga, gdzie uczęszcza do prestiżowej szkoły z internatem. Rozstanie z matką, a następnie jej śmierć, wywołują problemy emocjonalne, które będą powracać przez całe życie kompozytora. Nigdy nie pogodzi się z jej utratą. W stolicy odwiedza często operę oraz improwizuje dla przyjaciół zapamiętane melodie. W wieku 15 lat pobiera lekcje u Rudolpha Kündingera. Jednak zarówno

nauczyciel jak i ojciec, który wspiera finansowo jego muzyczną edukację, nie mają przekonania co do sensowności podążania tą drogą — głównie z uwagi na to, że w Imperium Rosyjskim nie istnieje w owym czasie żaden system, który umożliwiłby edukację w zakresie kompozycji. Pierwszym, który docenia talent Czajkowskiego i wpływa na rozwój jego pasji jest włoski nauczyciel śpiewu, Luigi Piccioli. Wkrótce spełniają się marzenia młodego Czajkowskiego, rozpoczyna bowiem studia w nowo otwartym Konserwatorium Petersburskim, studiując m.in. kompozycję i instrumentację u Antona Rubinsteina. W 1865 roku ma miejsce pierwsze wykonanie dzieła Czajkowskiego, dyryguje Johann Strauss II. Studia kończy ze srebrnym medalem, jako pracę dyplomową pisze kantatę opartą na *Odzie do radości* Schillera. Od brata Antona, Nikołaja Rubinsteina, otrzymuje propozycję pracy dydaktycznej w Konserwatorium Moskiewskim. Przez ponad 10 lat Czajkowski prowadzi tam wykłady z teorii muzyki. Na zlecenie A. Rubinsteina podejmuje pracę nad I Symfonią *Zimowe marzenia*, jednak konieczność nanoszenia kolejnych poprawek, których wymaga od niego dawny nauczyciel, doprowadza do załamania nerwowego. Komponuje pierwszą operę — *Voyevodal*, która zostaje dobrze przyjęta przez wpływową grupę „Moguchaya kuchka”, stworzoną m.in. przez Mussorgsky'ego i Rimsky'ego-Korsakova, przeciwstawiającą się obcym wpływom w muzyce i postulującą podtrzymywanie stylu narodowego. Członkowie grupy chwalą także kolejne dzieła: uwerturę *Romeo i Julia* oraz II Symfonię „*Małorosyjską*”. Czajkowski stara się jednak uniezależnić od grupy. Żyje w ciągłej niepewności, denerwuje się każdą krytyką, nie czuje się pewien jako kompozytor. Kolejne opery — *Oprichnik* i *Kuznets Vakula* — nie przypadają do gustu krytykom. Anatol Rubinstein, kierujący Rosyjskim Towarzystwem Muzycznym, odrzuca w tym czasie I *Koncert fortepianowy* Czajkowskiego. Pod wrażeniem kompozycji jest jednak

Hans von Bülow, który występuje jako solista podczas prawykonania w Bostonie. Z dobrym przyjęciem spotyka się też wykonanie *I Kwartetu smyczkowego*, a *III Symfonia „Polska”*, zdobywa natychmiastowy rozgłos w Rosji. Z końcem 1875 roku Czajkowski wyrusza w podróż po Europie, kończy pierwszy słynny balet *Jezioro łabędzie*, rozpoczyna pracę nad *IV Symfonią*. Jego popularność wzrasta zarówno w Rosji, jak i za granicą. Homoseksualista-Czajkowski, odczuwając coraz większą presję społeczną (homoseksualizm był w Rosji karany), podejmuje katastrofalną jak się okaże decyzję, postanawia bowiem ożenić się z Antoniną Miliukową. Do trwałego rozstania dochodzi już po kilku tygodniach; w liście do brata Czajkowski wyznaje, że nie jest w stanie żyć wbrew swojej naturze. W obliczu nadchodzącego kryzysu, w obawie przed niemożnością skupienia się na pracy, Czajkowski opuszcza żonę i wyjeżdża do Szwajcarii. Mimo że prawnie pozostaną małżeństwem, nie zamieszkają już nigdy razem. Wkrótce przychodzi na szczęście poprawa sytuacji, Czajkowski otrzymuje wsparcie ze strony Nadzieży von Meck, która obejmuje nad nim patronat i wspiera przez kilkanaście następnych lat. Mimo że nigdy nie spotkają się osobiście, a ich relacja pozostanie jedynie korespondencyjna, mecenaska stanie się powierniczką kompozytora. W listach, których liczba sięgnie 1000, dyskutować będą także o polityce, sztuce, religii i miłości. Czajkowski może wreszcie zrezygnować z pracy w Konserwatorium Moskiewskim i poświęcić się wyłącznie pracy twórczej. Kończy operę *Eugeniusz Oniegin*, *IV Symfonię* i *Koncert Skrzypcowy D-dur*. W kolejnym dziesięcioleciu powstają opery *Mazepa* i *Czarodziejka*, inspirowana poematem Byrona *Symfonia „Manfred”*, *V Symfonia* oraz *Serenada C-dur* na orkiestrę smyczkową. Wzrasta reputacja kompozytora na Zachodzie. Ciągłe jednak przesładowa go stany lękowe i depresyjne. Na wieść o śmierci Nikołaja Rubinstaina przerywa wakacje i przyjeżdża na pogrzeb przyjaciela. Jego pamięci

dedykuje *Trio fortepianowe a-moll*. W roku 1884 Car Aleksander III nadaje Czajkowskiemu dziedziczny tytuł szlachecki, co stanowi oficjalne potwierdzenie wyższej pozycji społecznej. Kolejny rok przynosi sukces petersburskiej premiery *Suity orkiestrowej nr 3*. W liście do Nadzieży von Meck kompozytor pisze wówczas: „Nigdy nie widziałem takiego triumfu. Widziałem, jak cała publiczność była poruszona oraz mi wdzięczna. Takie momenty stanowią najlepszą ozdobę życia artysty. To dzięki nim warto żyć i pracować”. Od momentu porzucenia pracy dydaktycznej dużo podróżuje, odbywa dyrygenckie tournées (Lipsk, Berlin, Praga, Hamburg, Paryż, Londyn), poznaje Brahmsa, Griega i Dvoráka. Na przełomie lat 80. i 90. pełni funkcję dyrektora Konserwatorium Moskiewskiego. Półtora miesiąca zajmuje mu napisanie opery *Dama pikowa*. Następnie zostaje zaproszony do Nowego Jorku na otwarcie Carnegie Hall. Dyryguje koncertami w Nowym Jorku, Baltimore, Waszyngtonie i Filadelfii – wszędzie witany jest entuzjastycznie. Mające miejsce w latach 90. premiery baletów *Śpiąca królewna* i *Dziadek do orzechów* wieńczą sukcesy. W 1892 roku Czajkowski zostaje wybrany członkiem Académie des Beaux-Arts we Francji, a następnie uhonorowany tytułem doktora honoris causa Uniwersytetu w Cambridge. Ostatni raz pojawia się na scenie, dyrygując prawykonaniem *VI Symfonii „Patetycznej”*, umiera kilka dni później jako jedna z ofiar epidemii cholery. Po śmierci Czajkowskiego krążą plotki o domniemanym samobójstwie kompozytora, jednak do dnia dzisiejszego nie znalazły one potwierdzenia w źródłach.

Kompozytor nie zamieszkał nigdzie na stałe, właściwie całe życie spędził w podróżach, w hotelach i wynajmowanych mieszkaniach. Życie Piotra Czajkowskiego było ufundowane na sprzecznym potrzebach oraz stanach — mijał się między swoimi zahamowaniami i chęcią prowadzenia życia towarzyskiego, między skry-

tością i wylewnością, euforią i depresją. Był człowiekiem o wysokiej wrażliwości, poświęcającym dużo uwagi życiu intelektualnemu i artystycznemu. Ambiwalentny charakter znajdował także wyraz w stosunku kompozytora do własnych utworów — raz przekonany był o własnej genialności, a za chwilę popadał w przygnębienie przekonany o braku choćby krzty talentu. Nigdy nie uzyskał pewności co do wartości swoich dzieł. Publiczność go uwielbiała, środowisko muzyczne było podzielone. Krytykowali go zarówno zwolennicy tradycji klasycznej, jak i propagatorzy nurtów postępowych. Doceniany był przez wykonawców i dyrygentów. Wraz z powstaniem ZSRR zaczęto promować uproszczoną interpretację jego twórczości, uznając ją za wytwór zdegenerowanej i obcej klasowo jednostki. Na formułowane oceny negatywny wpływ miała również orientacja seksualna Czajkowskiego. Dopiero od zakończenia II wojny światowej można mówić o rzetelnym zainteresowaniu się dziełem kompozytora. Przełom XXI wieku przyniósł kolejne przewartościowania jego życiorysu. Badania źródeł uzasadniły hipotezę, że Czajkowskiemu udało się w końcu dopasować do wymagań społecznych. Złagodzone również przekonanie o jego skrajnej neurozie. Czajkowski pisał symfonie, opery, balety, suitę, koncerty i utwory fortepianowe, kwartety skrzypcowe, uwertury, kantaty, utwory wokalne, pieśni. Chciał przemawiać do emocji i porywać publiczność we wspólnym doświadczeniu. Uważał, że muzyka powinna unikać intelektualizacji i odzwierciedlać typowo ludzkie, rozpięte na szerokiej skali, uczucia. Podkreślić należy także głęboki liryzm utworów, wynikający ze specyficznej, obdarzonej wokalnym charakterem, melodyki oraz instrumentację, traktującą poszczególne partie jako wehikuł konkretnego wyrazu muzycznego. Z uwagi na symbolizm późnych dzieł uznaje się, że Czajkowski antycypował nurt rosyjskiego modernizmu. Pierwszy symfonik rosyjski był przede wszystkim mistrzem form instrumentalnych. Nie

Michał Kleofas Ogiński — François-Xavier Fabre, 1805-06, Litewskie Muzeum Narodowe w Wilnie, wikipedia.org (CC BY-SA)

należy jednak zapominać, że był także jedynym kompozytorem doby romantyzmu, piszącym balety. Dzieła tego gatunku, które wyszły spod jego ręki, zaowocowały zwiększeniem rangi sztuki baletowej oraz zainicjowały jej rozwój jako autonomicznej dziedziny twórczości. Wpływ baletów Czajkowskiego można odnaleźć u Siergieja Prokofiewa i Arama Chaczaturiana. Jego twórczość wpisuje się w nurt rosyjskiego romantyzmu, zainspirowana jest melodiami ludowymi, ale także — formami zaczerpniętymi z tradycji europejskiej. Poprzez wniesienie specyficznego rosyjskiego klimatu emocjonalnego udało mu się wzbogacić nurt romantyczny w muzyce.

Michał Kleofas Ogiński
Polonez nr 13 a-moll, Pożegnanie Ojczyzny
(1794)

Należy do najbardziej znanych w Polsce polonezów — towarzyszy najczęściej maturzystom podczas tańca rozpoczynającego studniówkę. Znany jest w licznych aranżacjach i został zbanalizowany niestety przez kulturę popularną. Powstał w czasach, kiedy styl klasyczny zaczął ustępować romantyzmowi. Pierwsza część (a-moll) jest utrzymana w nastroju melancholijnym, cześć druga (C-dur) — ma charakter radośniejszy, inauguruje ją rytm marszowy.

MICHAŁ KLEOFAS OGIŃSKI (1765–1833) — Działacz polityczny, dyplomata, skrzypek, kompozytor, pisarz i teoretyk muzyki. Urodzony w Guzowie koło Warszawy, uczy się gry na skrzypcach i fortepianie. Jego plany nie obejmują jednak kariery muzycznej, bardzo szybko, bo w wieku 21 lat, rozpoczyna działalność polityczną jako poseł na sejm. Bierze udział w pracach Sejmu Czteroletniego; nie należy jednak do zwolenników Konstytucji 3-go Maja. W 1793 roku zostaje mianowany podskarbnym Wielkiego Księstwa Litewskiego. Jest jednym z sygnatariuszy traktatów rozbiorowych z Rosją i Prusami. Bierze

jednak udział w powstaniu kościuszkowskim, następnie działa na emigracji, w Paryżu poznaje Napoleona Bonaparte. Warunkiem powrotu do Rosji staje się złożenie przysięgi wierności carowi Aleksandrowi I. Zaczyna działać w środowisku wileńskiej inteligencji, organizuje wydarzenia kulturalne, prowadzi działalność dobroczynną. Na dziesięć lat przed śmiercią przenosi się na stałe do Włoch.

Jako twórca muzyczny wysoko cenił Bacha, Haydna i Mozarta, odrzucał rodzący się styl romantyczny, samemu przynależąc do okresu sentymentalizmu. Najwięcej skomponował polonezów, ale w jego dorobku znaleźć można także mazurki, walce, marsze i pieśni. Jego polonezy to użytkowe miniatury taneczne, które dzięki swej prostocie weszły do tzw. repertuaru domowego.

Karol Kurpiński
Polonez D-dur, Witaj, Królu' (1825)

Został skomponowany przez Karola Kurpińskiego na powitanie cara Rosji w 1825 roku. Badacze, odnajdując w *Polonezie c-moll*, op. 40 Fryderyka Chopina temat z kompozycji Kurpińskiego, sugerują, że utwór Chopina miał stanowić ironiczny komentarz do poloneza Kurpińskiego.

KAROL KURPIŃSKI (1785–1857) — Biogram powyżej.

Georg Philipp Telemann
Polonez z Suity orkiestrowej a-moll, TWV 55:a2
(1733)

Suita a-moll G.P. Telemanna składa się z siedmiu z części, zamyka ją właśnie polonez. Kolejne części kompozycji różnią się tempami, nastrojami oraz relacjami między partią orkiestry i instrumentu solowego.

Georg Philipp Telemann

Polonez z *Concerto polonois G-dur*, TWV 43:G7 (b. 1721)

G.P. Telemann podczas pobytu w Żarach i Pszczynie poznał polską muzykę ludową, co miało wpływ na jego późniejszą twórczość (nawiązania do polskich tańców). Polonez otwierający *Concerto polonois* został napisany, co może zaskakiwać, „na cztery”, jednak ówczesni teoretycy dopuszczali polonezy zarówno w metrum nieparzystym jak i parzystym.

GEORG PHILIPP TELEMANN (1681–1767) —

Niemiecki kompozytor czasów baroku. Urodzony w Magdeburgu, jego rodzina jest silnie związana z kościołem luterzańskim. Wcześniej ujawnia talent muzyczny, pierwszą operę komponuje w wieku 10 lat. Spotyka się z oporem rodziny, co tylko wzmacnia jego motywację w samodzielnym doskonaleniu umiejętności. Pomimo zainteresowań kompozytorskich i umiejętności gry na wielu instrumentach, za namową matki rozpoczyna studia prawnicze w Lipsku. W tym czasie zaprzyjaźnia się z młodym Heandlem. Podczas studiów zakłada młodzieżowe *Collegium Musicum*, komponuje dla kościołów i lipskiego teatru, którego w 1703 roku zostaje dyrektorem. Następnie obejmuje stanowisko kapelmistrza na dworze księcia Erdmanna II w Sorau (dziś Żary) i Pszczynie, a kolejno na dworze w Eisenach. W tym czasie tworzy utwory kościelne i okolicznościowe. W 1711 roku przenosi się do Frankfurtu nad Menem, gdzie obejmuje m.in. funkcję dyrektora stowarzyszenia Frauenstein. Pisze kantaty i oratoria, utwory instrumentalne, orkiestrowe i na składy kameralne. Działa także w Hamburgu, gdzie przenosi się w 1721 roku i obejmuje posadę kantora w kościele św. Jana, a następnie również dyrektora opery. Powstają kolejne kantaty, pasje, dzieła okolicznościowe na uroczystości świeckie i kościelne, opery. Od 1740 roku jego aktywność twórcza jest coraz

mniej, co wzmaga jeszcze w kolejnych latach pogarszający się wzrok. Umiera na zapalenie płuc, jego ostatnim dziełem jest *Pasja wg św. Marka* ukończona na krótko przed śmiercią.

Dorobek kompozytorski G.P. Telemanna jest niezwykle obszerny: kantaty, uwertury, suity orkiestrowe, msze, pasje i utwory instrumentalne. Jest autorem ponad 3000 dzieł (wiele z nich uległo niestety zniszczeniu), co czyni go najbardziej chyba płodnym z kompozytorów. Za swojego życia był bardzo popularny.

Johann Sebastian Bach

Polonez z *Suity orkiestrowej nr 2 h-moll*, BWV 1067 (1738–39)

Suita orkiestrowa nr 2 h-moll należy do zbioru czterech suit orkiestrowych BWV 1066–1069 J.S. Bacha, które są zbiorami tańców napisanych w jednej tonacji, utrzymanymi w lżejszym stylu — dziś określiłibyśmy je mianem „rozrywkowych”. Nieopublikowane za życia kompozytora, który wolał poświęcać się dziełom bardziej wymagającym. Każdą sonatę otwiera uwertura francuska. *Suita nr 2* to kolejno: *Rondeau* (z powtarzającym się refrenem), *Sarabande* (stylizowana wersja tańca hiszpańskiego), dwa *Bourrées* (szybkie tańce francuskie), *Polonoise* (z wirtuozowską partią fletu), *Menuet* (taniec francuski), *Badinerie* (scherzo).

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685–1750) —

Urodzony w Eisenach, niemiecki kompozytor i organista epoki baroku, przez wielu uważany za najwybitniejszego kompozytora tradycji europejskiej. Na świat przychodzi w rodzinie luterńskiej o starych tradycjach muzycznych — drzewo genealogiczne Bachów sięga do pierwszej połowy XVI wieku. Ojciec, miejski muzyk, uczy Bacha gry na klawesynie i skrzypcach, z kolei jego wuj — gry na organach. Jako dziecko Bach traci rodziców. Zostaje oddany pod opiekę

Georg Philipp Telemann — Valentin Daniel Preisler, 1750, wikipedia.org (CC BY-SA)

Johann Sebastian Bach — Elias Gottlob Haussmann, 1748, Bach-Archiv Leipzig, wikipedia.org (CC BY-SA)

najstarszego brata, Johanna Christopha, zamieszkałego w Ohrdruf. W gimnazjum otrzymuje wykształcenie humanistyczne, w domu uczy się gry na instrumentach oraz studiuje partytury. Jego nauczycielem jest w tym czasie kompozytor Johann Pachelbel. W wieku 14 lat otrzymuje stypendium prestiżowej szkoły przykościelnej w Lüneburg. Śpiewa w chórze, gra w szkolnej orkiestrze oraz na organach i klawesynie. Na życie zarabia występami podczas imprez okolicznościowych. Studiuje muzykę francuską oraz wokalną i organową. Ma również szansę poznać renomowanych organistów owych czasów: Georg'a Böhma i Johanna Adama Reinckena. Po ukończeniu szkoły nie kontynuuje edukacji, wkrótce podejmuje pracę muzyka kościelnego w Weimarze, a następnie w Arnstadt, gdzie pracuje do 1707 roku. Wtedy też poznaje kolejnego mistrza organów Dietericha Buxtehude, którego wpływ uwidacznia się w jego pierwszych kompozycjach. Kolejnym miejscem pracy staje się Mühlhausen, gdzie dodatkowo podejmuje się zaprojektowania organów dla tamtejszego kościoła. W wieku 22 lat żeni się ze swoją daleką kuzynką, Marią Barbarą. Komponuje, oparte na biblijnych tekstach, kantaty. Z tego okresu najprawdopodobniej pochodzą także: słynna *Tocatta i fuga d-moll*, BWV 565 oraz *Preludia i fugi D-dur*, BWV 532. Pierwszym opublikowanym dziełem jest kantata *Gott ist mein König*. Bach wraca następnie do Weimaru, gdzie na dworze Wilhelma Ernsta gra na organach i klawesynie, pracuje z dużym zespołem profesjonalnych muzyków oraz komponuje i wykonuje bardziej zróżnicowaną niż dotychczas muzykę. Ma zapewnione dobre warunki pracy, cieszy się przychylnością księcia, wzrasta także jego wynagrodzenie. Rozwija się jego styl, poznaje włoskie schematy harmoniczne, pisze wiele kompozycji organowych, a po mianowaniu na stanowisko kapelmistrza jego zadaniem jest regularne pisanie kantat. Bach rozpoczyna pracę nad przeznaczonym dla młodych organistów

zbiorem *Orgelbüchlein*, zawierającym luteraniskie hymny kościelne. Po odrzuceniu jego kandydatury na stanowisko nadwornego kompozytora (przypadło ono G.P. Telemannowi), składa wymówienie i zatrudnia się jako kapelmistrz na dworze księcia Leopolda w Köthen, gdzie kieruje reprezentującą dobry poziom kapelą dworską. Pracodawca pozwala Bachowi na swobodę twórczą; większość dzieł z tego okresu to kompozycje o charakterze świeckim. Są wśród nich *Koncerty brandenburskie*, suity, sonaty, partyty oraz pierwsze koncerty skrzypcowe. Powstają również pierwsze preludia i fugi, które następnie zostaną włączone do monumentalnego zbioru *Das Wohltemperierte Klavier*, napisanego na wszystkie tonacje molowe i durowe oraz będącego swoistym kompendium popularnych form muzycznych epoki. W 1720 roku umiera nagle żona kompozytora. Wiedząc, że sam nie pogodzi obowiązków domowych z zawodowymi, Bach żeni się wkrótce z młodą sopranistką Anną Magdaleną Wilcke — mimo dużej różnicy wieku para będzie tworzyć zgodne małżeństwo. W tym czasie Bach występuje w Hamburgu przed mającym już prawie sto lat organistą J.A. Reinckenem, który, po wysłuchaniu improwizacji na temat chorału *An Wasserflüssen Babylon*, mówi: „Myślałem, że ta sztuka umarła, ale widzę, że w panu dalej żyje”. W 1723 roku zostaje kantorem w kościele i szkole św. Tomasza w Lipsku, gdzie kieruje również zespołami muzyków w miejskich kościołach. Na tym stanowisku pozostanie do końca życia. Ponieważ jest zobowiązany do regularnego zapewniania repertuaru lipskim kościołom, nie ma czasu na czekanie na przyptyły inspiracji; komponuje szybko, w odstępach tygodniowych. Pracując nad kolejnymi dziełami, łączy automatyczne przekształcenia form z elementem kreatywności, będącym wynikiem indywidualnego talentu i smaku. W początkowych latach swojego pobytu w Lipsku pisze kantaty oraz pierwsze wersje *Magnificat D-dur* i *Pasji wg św. Jana*. W późniejszym okresie

powstają duże formy wokalne: *Pasja wg św. Mateusza*, *Pasja wg św. Marka*, *Oratorium na Boże Narodzenie*. W 1729 roku otrzymuje nominację na stanowisko dyrektora Collegium Musicum — świeckiego towarzystwa muzycznego; podczas cotygodniowych koncertów wykonuje własne kompozycje. Na potrzeby tych koncertów powstają koncerty skrzypcowe i klawesynowe oraz niektóre z cyklu *Clavier-Übung*. W latach 30. rozpoczyna także starania o tytuł nadwornego kompozytora Augusta III Sasa. Przesyła władcy m.in. dwie pierwsze części *Wielkiej mszy h-moll*, uznawanej za arcydzieło muzyki chóralnej, oraz kantatę na krakowską koronację. Starania przynoszą upragnione stanowisko, o którym Bach myśli jako o narzędziu w procesie budowania swojego prestiżu. Tarcia między kompozytorem a jego lipskimi pracodawcami mają bowiem miejsce nieomal bez przerwy. Komponuje w tym czasie *Partity fortepianowe*, *Koncert włoski*, *Uwerturę francuską* oraz kolejny cykl *Preludiów i fug*. Rok 1741 przynosi *Wariacje Goldbergowskie*, skomponowane dla hrabiego Hermana Karla von Keyserlinga i napisane jako lekarstwo na jego bezsenność. Jest to kolejny cykl Bacha wykorzystujący różnorodne formy muzyczne, kanony i formy polifoniczne. Cykl doczekał się współcześnie wielu interpretacji, wśród których znajdują się: opracowanie fortepianowe Glenma Goulda, wersja na harfę Catrin Finch, jazzowe wykonanie Keitha Jarretta oraz wykorzystująca bogactwo muzyki tradycyjnej i nowoczesnej aranżacja Uriego Caine'a. W 1747 roku Bach przybywa do Poczdamu, gdzie jest gościem króla Prus Fryderyka II Wielkiego. Władcy dedykuje dzieło *Musikalisches Opfer*, składające się z fug, kanonów i tria opartych na jednym temacie. Wkrótce zostaje członkiem Stowarzyszenia Nauk Muzycznych, założonego przez Lorenza Ch. Mizlera. Pod koniec lat 40. kompozytor zaczyna chorować, pogarsza mu się wzrok. W wyniku nieudanych operacji dochodzi do infekcji. Jako możliwą przyczynę śmierci podaje się również

udar mózgu. Bach umiera w wieku 65 lat, zostaje pochowany w prezbiterium kościoła św. Tomasza w Lipsku. *Kunst der Fuge* — ostatnie, niedokończone dzieło kompozytora — zostało opublikowane w rok po jego śmierci, ale pozostało właściwie niezauważone. Obecnie jest uznawana za szczytowe osiągnięcie techniki polifonicznej. Synowie Bacha kontynuowali muzyczną tradycję rodziny; najśłynniejszym z nich jest Carl Philipp Emanuel.

Johann Sebastian Bach — największy z wielkich — był samoukiem. Chcąc rozwijać się w zakresie kompozycji, kopiował dzieła mistrzów baroku. Mimo że obecnie bywa nazywany geniuszem muzycznym, jego sytuacja zawodowa sprawiła, że przez współczesnych był postrzegany przede wszystkim jako praktyk: organista, kantor, nauczyciel. Wymienione formy aktywności wpłynęły decydująco na twórczość kompozytora, warunkując charakter pisanych dzieł. Bach, znając wartość swoich umiejętności, często wikał się w konflikty z pracodawcami. Był człowiekiem interesu potrafiącym dbać o swoje sprawy. Za życia Bacha opublikowano niewiele jego dzieł, a po śmierci kompozytora podzielone między spadkobierców rękopisy uległy rozproszeniu. Do końca XVIII wieku, wyparty przez klasyków Mozarta i Haydna, pozostawał w zapomnieniu. Jego dorobek, o którego rozmiarach nawet najbliższa rodzina nie miała pełnego rozeznania, oceniano jako anachroniczny. Przewartościowanie tej ceny przyszło z początkiem XIX wieku. Dzięki publikacjom historycznym i wykonaniom (przede wszystkim *Pasji wg św. Mateusza* pod dyrekcją Mendelssohna) kompozycje Bacha zaczęły być znane w szerszych kręgach. Z inicjatywy Roberta Schumanna wydania dzieł wszystkich podjęto się, działające od 1850 roku, Bach-Gesellschaft, które następnie zostało zastąpione przez Neue Bachgesellschaft, organizujące festiwale i publikujące kolejne dzieła. Wydany w połowie XX wieku katalog tematyczny *Bach Werke Verze-*

ichnis (BWV) obejmuje ponad 1000 kompozycji: kantaty, utwory chóralne, chorały i pieśni religijne, dzieła na organy i klawesyn, muzykę kameralną i orkiestrową oraz kanony i fugi. Wśród inspiracji, z jakich czerpała twórczość Bacha, wymienia się chorał protestancki, niemiecką szkołę organową oraz muzykę francuskiego i włoskiego baroku. Z kolejnymi latami intensywnej działalności kompozytorskiej jego twórczość ewoluowała zarówno w zakresie techniki, jak i stylu. Bach był artystą, który na narodowych inspiracjach wznosił muzyczny gmach o uniwersalnym znaczeniu oraz twórcą, który rzemiosło przekształcił w poezję. W utworach wydających się być zwykłymi wprawkami pisanymi dla początkujących instrumentalistów, ujawnia się nieposkromiona inwencja geniuszu oraz umiejętność syntezy różnorodnych elementów, dająca obraz dziedzictwa całej dotychczasowej muzyki europejskiej. Tym samym, dzieło Bacha staje się koniecznym punktem odniesienia dla wszystkich nurtów późniejszych. Z uwagi na kreowanie oryginalnych wzorców kompozytorskiego rzemiosła i technicznej doskonałości mówi się, że Bach — podobnie jak Newton w nauce — wyznaczył nowy paradygmat muzyczny. Jak zauważa biograf: „Muzyka Bacha mogła być źródłem teorii, sama nie stając się skostniałą teorią”. Geniusz kompozytora zestawia się z doskonałością boskiego stworzenia, gdzie perfekcyjność każdego gestu łączy się z kreatywnością myśli i pięknem estetycznym. Mistrz kontrpunktu i polifonii był jednocześnie architektem form harmonicznyc. W pochodzącym z 1738 roku eseju magistra Birnbauma czytamy: „Tam, gdzie zasady kompozycji są najściślej zachowane, musi niezawodnie panować porządek. Jest pewne, że głosy w dziełach tego wielkiego mistrza muzyki cudownie stapiają się ze sobą bez najmniejszego zamieszania. Poruszają się razem lub przeciwnie, tak jak potrzeba. Gdy wszystko jest wykonane tak jak powinno, nie ma nic piękniejszego niż owa harmonia”.

Ludwig van Beethoven — Joseph Carl Stieler, 1819–20, Beethoven-Haus, wikipedia.org (CC BY-SA)

Ludwig van Beethoven Polonez z *Serenady D-dur*, op. 8 (1796–97)

Okoliczności powstania *Serenady D-dur*, op. 8 nie są bliżej znane, ale przyjmuje się, że powstała ona na krótko przed publikacją przez wiedeńskie wydawnictwo Artaria w 1797 roku. Utrzymana jest w formie divertimenta – o prostym charakterze i pogodnym nastroju. Polonez w tej kompozycji to kolejno temat prowadzony przez skrzypce i wiolonczelę, a następnie szybki dialog obu instrumentów.

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827) — Urodzony w Bonn, niemiecki kompozytor i pianista, ostatni z grona klasyków wiedeńskich, uznawany za prekursora romantyzmu. Muzyki uczy się początkowo od swojego ojca i już jako siedmiolatek występuje z własnym koncertem. Marzeniem ojca jest, by, na podobieństwo Mozarta, stał się on kolejnym cudownym dzieckiem epoki. Talent Beethovena rozwija się jednak wolniej, objawiając w pełni dopiero w okresie dojrzwania. Pierwszym ważnym nauczycielem jest kompozytor i organista Christian Gottlob Neefe, który po jakimś czasie czyni go swoim zastępcą na stanowisku dworskiego organisty. W 1787 roku arcybiskup Maksymilian Franciszek wysłał utalentowanego muzyka do Wiednia, by tam pobierał nauki u Mozarta. Zgodnie ze źródłami na Mozarcie wielkie wrażenie wywierają umiejętności improwizacyjne Beethovena: „Ten młody mężczyzna niebawem zadziwi świat”. Wizyta zostaje szybko przerwana; na wieść o śmierci matki Beethoven wraca do Bonn. Boryka się w tym czasie z problemami osobistymi: z powodu alkoholizmu ojca stopniowo topnieje rodzinny majątek. Wyrokiem sądu zostaje mu przyznana wyłączna opieka nad młodszymi braćmi. Beethoven zarabia jako muzyk oraz nauczyciel. Otrzymuje wsparcie ze strony rodziny von Breuning, dzięki której

zostaje wprowadzony w świat arystokracji. Zaprzyjaźnia się także z hrabią Ferdinandem von Waldsteinem — swoim wielbicielem i przyszłym mecenasem. W młodzieńczych kompozycjach Beethovena można odnaleźć wpływy muzyki ludowej i popularnej, idiomów zaczerpniętych z tradycji włoskiej, francuskiej czy słowiańskiej oraz sonat C.P.E. Bacha. W 1790 roku, po śmierci cesarza Józefa II, Beethoven otrzymuje zlecenie na napisanie ody żałobnej. Utwór zostaje jednak odrzucony jako zbyt trudny dla wykonawców. Beethoven stale marzy o wyjeździe do Wiednia. Wkrótce nadarzy się ku temu okazja, w Bonn zatrzymuje się bowiem przejazdem mistrz Haydn, który zapoznawszy się z jego partyturami, oferuje, że może go przyjąć jako ucznia. W 1782 roku Beethoven opuszcza miasto rodzinne, by nigdy już tu nie powrócić. W Wiedniu debiutuje wykonaniem *II Koncertu fortepianowego B-dur*, szybko zdobywa opinię doskonałego pianisty, a w późniejszym czasie także wybitnego kompozytora, co umożliwiła pozyskanie kolejnych mecenasów. Do promocji kompozytorskiej twórczości Beethovena przyczynia się przyjaciel Nikolaus Simrock, który zaczyna wydawać jego dzieła. Zgodnie z planami uczy się u Josepha Haydna. Niestety, mistrz uporczywie poprawia dzieła Beethovena, co spotyka się ze zniechęceniem młodego kompozytora. W tajemnicy zaczyna więc pobierać lekcje u organisty Johanna G. Albrechtsbergera. Píše *Sześć kwartetów smyczkowych* oraz *Septet E-dur*. Wykonania *I i II Symfonii* przynoszą mu miano jednego z najważniejszych kompozytorów młodego pokolenia. Do wczesnego okresu twórczości należą także m.in. *Sonata 'Patetyczna'* i *Sonata Księżycowa*. Beethoven czuje się w pełni sił twórczych. W 1796 roku notuje: „Odwagi. Dwadzieścia pięć lat! Nadeszły!... Trzeba, by jeszcze w tym roku człowiek przejawiał się cały”. Niestety, w tym samym czasie pojawiają się pierwsze objawy utraty słuchu. Kilka lat później w tak zwanym testamencie heiligenstadzkim daje wyraz swojej

rozpaczy: „Niewiele brakowało, a skończyłbym z życiem. Tylko ona, sztuka, mnie powstrzymała. Ach, zdało mi się to niemożliwe opuścić świat, zanim stworzę to wszystko, do czego czułem się powołany”. Mimo że choroba nie powstrzymała jego aktywności kompozytorskiej, to już w 1811 roku, po nieudanej próbie *V Koncertu fortepianowego*, musi zrezygnować z publicznych występów. Choroba staje się coraz bardziej uciążliwa, od 1815 roku Beethoven porozumiewa się z otoczeniem pisemnie. Zachowane notatniki kompozytora stanowią również bogate źródło wiedzy o metodzie twórczej Beethovena. Możemy dzięki im zobaczyć, jak z błahej początkowo melodii powstaje dzieło o rozbudowanej strukturze. Punkt zwrotny w życiu Beethovena stanowi *III Symfonia ‘Bohaterska’* (1805), będąca odpowiedzią na testament heiligenstadzki oraz świadcząca o przezwyciężeniu kryzysu: triumfie woli nad cierpieniem. Za nią postępują kolejne mistrzowskie dzieła: sonaty fortepianowe — *Waldsteinowska* i *Appassionata* (którą Beethoven uważał za najbardziej rozwiniętą w swoim dorobku), *IV Koncert fortepianowy*, *Trzy kwartety smyczkowe ‘Razumowskiego’* oraz *IV Symfonia*. W kraju i za granicą stale wzrasta renoma kompozytora, a czołobitne recenzje wpływają na zwiększenie aktywności wydawniczej; dzieła Beethovena są publikowane częściej niż Mozarta i Haydna. Kompozytor jest również hojnie wynagradzany przez mecenasów. Powodzeniu artystycznemu nie towarzyszy, niestety, szczęście w miłości. Beethoven już od dawna myśli o małżeństwie, ciągle się zakochuje, jednak wszystkie podejmowane w tym celu starania kończą się fiaskiem. Pisz nawet list *Wiecznie kochana*, adresowany do tajemniczej wybranki. Źródła prześcigają się w podawaniu kandydatek do tego tytułu, nie dochodząc do jednoznacznych wniosków. Kolejne lata przynoszą wielką popularność *V Symfonii*; wsparta opinią krytyka muzycznego E.T.A. Hoffmanna zdobywa uznanie w całej Europie. Beetho-

ven—humanista szczególnym uwielbieniem darzy Goethego. Do ich spotkania dochodzi w 1812 roku. Jednak rozmowa ta ma także swój niefortunny epizod. Beethoven całe swoje życie był zagorzałym przeciwnikiem łatwego i bezmyślnego wzruszenia okazywanego przez publiczność. Twierdził, że „artyści nie płaczą, ale płoną ogniem”. Więc kiedy po zagraniu czegoś Goethemu na fortepianie, widzi, że poeta wzrusza się do łez, wykrzykuje: „Tego się po panu nie spodziewałem. Goethemu nie przystoi takie zachowanie. Jeśli pan nie umie mnie ocenić i postawić na równi z sobą, któż wobec tego ma się poznać na mnie? Jakiz tłumok ma mnie zrozumieć?”. W 1813 roku ma miejsce udane prawykonanie *VII Symfonii*. Jednak od tego czasu datuje się również obniżenie potencjału twórczego Beethovena, do czego przyczyniają się choroby, rozchwianie emocjonalne, narastające poczucie osamotnienia, problemy finansowe oraz troski rodzinne (śmierć brata Carla i próba samobójcza bratanek). Sytuacja ta narasta wraz z biegiem lat, a dzieła napisane w latach 1815–1827 stanowią niewielką część dorobku kompozytora. Do znaczących utworów ostatniego okresu należą: cykl pieśni *An die ferne Geliebte*, *Dwie sonaty wiolonczelowe* i *Sonata fortepianowa nr 29 ‘Hammerklavier’*. Ostatnimi dziełami na dużą skalę są *IX Symfonia* oraz *Missa Solemnis* — ich wspólne prawykonanie stanowi triumf Beethovena, o którym Wiedeń zaczął już pisać: „do większych prac nie ma już inwencji”. Kompozytor zostaje członkiem Szwedzkiej Akademii Nauk, a Ludwik XVIII odznacza go złotym medalem. Jest już bardzo wyczerpany chorobami i rodzinnymi nieszczęściami. Po wakacyjnym odpoczynku jego stan zdrowia ponownie się pogarsza. Ludwig van Beethoven umiera wiosną 1827 roku. Wieczorem, podczas burzy. W ceremonii pogrzebowej ostatniego klasyka wiedeńskiego bierze udział 20 tysięcy osób.

Beethoven zasłynął przede wszystkim dziewięcioma symfoniami komponowanymi w latach 1799–1824. Jest również autorem kwartetów smyczkowych, sonat i koncertów fortepianowych oraz skrzypcowych, muzyki kameralnej, mszy, kantat oraz pieśni. Należał do najbardziej wpływowych kompozytorów, jego twórczość, wraz z wprowadzonymi innowacjami formalnymi, nadała kierunek całej późniejszej muzyce. Beethoven rozszerzył zakres środków harmoniczných, stworzył nowy rodzaj symfonii — „z głosami” oraz wzbogacił mszę o jej typ symfoniczny, zerwał z polifonią baroku oraz zaproponował nową formę koncertu symfonicznego jednoczącego solistę i orkiestrę. Osiągnięciem Beethovena jest wyniesienie muzyki instrumentalnej na najwyższy poziom artystycznej doskonałości. Udało mu się w niej połączyć intensywność emocji z doskonałością formy, w sposób, który nie znajduje precedensu w historii. W szczególnej mierze ustanowił on granicę między epokami: „Każdy gest Beethovena — polityka, idealisty, orędownika walki o wolność, filozofa, wyznawcy wiary w uniwersalnego boga — był w równym stopniu zapowiedzią epoki romantyzmu, co pożegnania klasycznej przeszłości, do której należeli jego poprzednicy”. Za biografem Wilhelmem von Lenzem wyodrębniła się trzy okresy w rozwoju twórczości Beethovena. Pierwszy — od 1784 roku do prawykonania *I Symfonii*, drugi — przypadający na lata 1801–1814 (*Sonata fortepianowa nr 27 e-moll*), trzeci — zakończony śmiercią kompozytora. W pierwszym okresie powstają prawie wyłącznie utwory kameralne, świadczące o fascynacji klasycyzmem XVIII wieku (Mozart, Haydn). Drugi cechuje się skłonnością do dużych form muzycznych, zanikiem ornamentacji oraz wykorzystywaniem kontrastów we wszystkich warstwach dzieła. Interpretacje akcentują także ukształtowany w tym czasie uniwersalny język muzyczny oraz „uwolnienie muzyki od licznych zależności: od symboliczności, od retoryki, od

Modest Musorgski — Ilya Riepin, 1881, Galeria Trietiakowska w Moskwie, wikipedia.org (CC BY-SA)

partykularyzmu narodowych cech stylistycznych. Język jej jest powszechnie zrozumiały". Okres trzeci przynosi formy wariacyjne, szerszy zakres harmonii i faktury, radykalne stosowanie kontrapunktu oraz pogłębienie intelektualnego aspektu dzieł. Życie Beethovena naznaczone było chorobą, walką ducha z ciałem. Dało zaczątek romantycznemu wizerunkowi artysty, który pokonuje przeciwności, drwiąc sobie z tego, co los mu przeznaczył. Smutne dzieciństwo, postępująca głuchota, troski rodzinne i finansowe nie zdołały ograniczyć pasji tworzenia. W odpowiedzi na nieszczęścia zsyłane przez los, Beethoven komponował kolejne dzieła, łącząc ich estetyczną wartość z postulatami etycznymi. Finał *IX Symfonii* stanowi przepowiednię idealnego stanu ludzkości, w którym obdarzony boskim rozumem człowiek, pokonawszy własne słabości, przewyciężywszy samego siebie, doprowadza do ucieleśnienia powszechnego stanu braterstwa. Także na poziomie bardziej przyziemnym Beethoven zachował autonomię. Jak podają źródła — zamiast być na usługach możnych, to ich podporządkowywał własnym kaprysom. Swoich protektorów traktował bezceremonialnie, a otrzymywane finansowanie odważał się kwestionować jako nazbyt niskie. „Beethoven jest pierwszym w historii muzykiem absolutnie niezależnym, który stawia czoło całemu światu”.

Karol Kurpiński **Uwertura do opery *Jadwiga, królowa Polski* (1814)**

Opera historyczna w 3 aktach do libretta Juliana Ursyna Niemcewicza, przez samego kompozytora zaliczana do gatunku opery komicznej. W pierwszej poł. XIX w. miała ponad 30 przedstawień, a uwertura była chętnie wykonywana także w kolejnym półwieczu. Dzieło było recenzowane przez warszawską prasę następująco: „Uwertura zapowiada nam zaraz charakter poematu. Coś uroczystego i wielkiego czuć się w niej daje”.

KAROL KURPIŃSKI (1785–1857) — Biogram powyżej.

Modest Musorgski **Polonez z opery *Borys Godunow* (1872)**

Borys Godunow to jedyna ukończona opera Modesta Musorgskiego, libretto napisał sam kompozytor wg dramatu Aleksandra Puszkina. Pierwsza wersja (z 1869 roku) była odrzucana przez sceny operowe. Kolejną ukończył Musorgski w 1872 roku, ta również nie doczekała się wystawienia. Do premiery doszło dopiero w 1874 roku po poprawkach dyrygenta Teatru Imperialnego w Sankt Petersburgu — z uwagi na tę ingerencję nie jest uznawana za wiążącą. To historia cara Borysa Godunowa, który w wyniku wielu przeciwności utracił znaczenie polityczne i zmarł w poczuciu niespełnienia. Opera łączy romantyczną nastrojowość z realistycznym stylem śpiewu; uznawana jest za najważniejsze rosyjskie dzieło tego gatunku.

MODEST MUSORGSKI (1839–1881) — Zaliczany do najważniejszych rosyjskich kompozytorów narodowych. Na świat przychodzi w bogatej rodzinie ziemiańskiej, która — zgodnie ze swoją tradycją — jego przyszłość widzi w karierze wojskowej. Rozpoczyna naukę w szkole podchorążych, jednak większość czasu spędza na lekturze i pierwszych próbach kompozytorskich. Po ukończeniu studiów wstępuje do armii, którą opuszcza na skutek kryzysu nerwowego; postanawia poświęcić się muzyce. Żyje jednak w ciągłym niedostatku, musi więc podjąć się pracy urzędniczej. Nie odebrawszy formalnego wykształcenia muzycznego, jest samoukiem, jego dzieła powstają intuicyjnie. Tworzy utwory fortepianowe i pieśni, planuje napisanie dużych dzieł scenicznych, większości z nich nie doprowadza jednak do końca. Współtworzy grupę kompozytorską znaną pod nazwami Wielka Piątka i Potężna Gromadka — razem z Mili-

jem Bałakiriewem, Aleksandrem Borodinem, Cezarem Cui i Mikołajem Rimskim-Korsakowem. Celem grupy jest tworzenie rosyjskiej muzyki narodowej przy jednoczesnym poszukiwaniu nowych, typowo rosyjskich środków wyrazu bez nawiązywania czy kopiowania rozwiązań zachodnioeuropejskich. Modest Musorgski jest osobą wrażliwą i niestabilną emocjonalnie, żyje w poczuciu osamotnienia, ma skłonności depresyjne, co przeszkadza mu w pracy twórczej. Przez całe życie boryka się również z problemami finansowymi. Popada w alkoholizm, który staje się przyczyną jego śmierci.

Modest Musorgski nie odebrał regularnego wykształcenia muzycznego, podejmował się prac urzędniczych, nie mając wystarczającej ilości czasu na twórczość kompozytorską. Zmarł młodo i pozostawił niewielką liczbę dzieł. Jednak te, które po sobie zostawił, odznaczają się wysokim indywidualizmem, unikatowym brzmieniem i nowatorstwem. Przez wiele lat pracował nad swoim najważniejszym dziełem scenicznym — operą *Borys Godunow*. Jest także autorem cyklu *Pieśni i Tańce Śmierci*, poematu symfonicznego *Noc na Łysej Górze* oraz cyklu fortepianowych miniatur *Obrazki z wystawy*, powstałego pod wpływem śmierci przyjaciela Wiktora Hartmanna i pośmiertnej wystawy jego prac. Cykl ten stał się popularny dzięki orkiestracji Maurycego Ravela. Kompozytor odrzucał sentymentalizm w muzyce i sztywne reguły, inspirował się tradycyjną muzyką rosyjską — religijną i ludową. W jego stylu muzycznym badacze odnajdują początki impresjonizmu, a z uwagi na rozwiązania budujące muzyczny dramatyzm dzieł — realizmu. Dopiero po śmierci kompozytora doceniono nowatorstwo jego twórczości, która zapowiedziała estetykę i techniki muzyczne XX wieku.

John Philip Sousa **Polonez Prezydencki (1886)**

Utwór napisany dla Prezydenta USA Chestera Arthura. Polonez utrzymany jest w stylu hiszpańskim, a dające się wysłyszeć rytmy bolera podkreślają ceremonialny charakter kompozycji.

JOHN PHILIP SOUSA (1854–1932) — Urodzony w Waszyngtonie kapelmistrz i kompozytor marszów wojskowych. Dorasta w czasach wojny domowej, jego dzieciństwu towarzyszą stale dźwięki wojskowych orkiestr. Uczy się gry na skrzypcach i instrumentach dętych, jako nastolatek szkoli się w zespole wojskowym, swój pierwszy marsz pisze w wieku 16 lat, gra także w kilku orkiestrach teatralnych. W 1880 roku zostaje na kilkanaście lat liderem zespołu Piechoty Morskiej. Pisze swoje słynne marsze: *Semper Fidelis*, *The Washington Post*, *The Thunderer*, *High School Cadets*. W 1892 roku zakłada własny zespół, z którym z sukcesami podróżuje po świecie. Pisze także operetki, pieśni, poematy symfoniczne i kolejne marsze: *The Liberty Bell*, *King Cotton*, *Hands Across the Sea*, *The Stars and Stripes Forever*. Po zaangażowaniu się USA w I wojnę światową porzuca działalność cywilną i zaczyna kierować zespołami wojskowymi. Tourneés wznowia po wojnie. Przed śmiercią pracuje prowadząc szkołę średnią w Pensylwanii.

J.P. Sousa jest najśłynniejszym twórcą marszów amerykańskich oraz uznawany jest za jednego z najważniejszych twórców tego gatunku na świecie. Jego marsze odznaczają się pięknymi melodiami i zaskakującymi harmoniami, kompozytor nie bał się nowych, niekonwencjonalnych rozwiązań.

John Philip Sousa — Elmer Chickering, 1900, Biblioteka Kongresu Stanów Zjednoczonych, wikipedia.org (CC BY-SA)

WYKONAWCY

ORKIESTRA SYMFONICZNA FILHARMONII KALISKIEJ — Zespół nagrodzony Grammy Award 2014 w kategorii Best Large Jazz Ensemble Album za płytę *Night in Calisia*. Historia ostatniego sukcesu orkiestry, który przyniósł jej największy rozgłos jest ściśle związana z Kaliszem. Z okazji jubileuszu 1850 lat Kalisza zamówiono w Włodka Pawlika utwór *Night in Calisia*. W koncercie udział wzięli: legendarny trębacz Randy Brecker, Włodek Pawlik Trio oraz Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej pod dyktando Adama Klocka. Album w rankingu „Rzeczpospolitej” zyskał tytuły Album roku 2012 oraz Hit roku 2012, a amerykańskie wydanie (Summit Records) znalazło się na prestiżowej liście 50-ciu najczęściej emitowanych nagrań płytowych we wszystkich rozgłośniach jazzowych Stanów Zjednoczonych. We wrześniu 2014 roku płyta uzyskała status podwójnej platyny i pozostaje nadal w czołówce bestsellerów najważniejszych sieci sprzedaży

w Polsce. Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej jest obecnie postrzegana przez artystów i krytykę jako jeden z wyróżniających się zespołów orkiestrowych w kraju. W sezonie 2006–2007 Filharmonia powołała do życia Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Bursztynowy Szlak (Multimedia Amber Road Festival), który stał się ważnym wydarzeniem muzycznym w kraju. Ciekawym projektem Filharmonii Kaliskiej okazał się cykl koncertów „Filharmonia nie gryzie”, łączący różne muzyczne style. W wersji symfonicznej z orkiestrą wystąpili, m.in.: Gabriela Kulka, Grzegorz Kupczyk z zespołem Ceti oraz grupy Zakopower i Laboratorium. Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej posiada w swoim dorobku kilka albumów płytowych. Najważniejszy z nich to nagrodzony Grammy Award 2014 *Night in Calisia*. W listopadzie 2010 roku ukazało się trzy-płytowe wydawnictwo *Preisner's Voices*. Trzecia płyta *Danse Macabre* została nagrana z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Kaliskiej. Od 2006 roku dyrektorem naczelnym i artystycznym

Filharmonii Kaliskiej jest Adam Kłoczek. Zespół występował z wybitnymi polskimi solistami i dyrygentami, są wśród nich: Dimitry Vassiliev, Wanda Wiłkomirska, Janusz Olejniczak, Piotr Paleczny, Rafał Blechacz, Ewa Pobłocka, Wiesław Ochman, Konstanty Andrzej Kulka, Waldemar Malicki, Bogusław Madey. Orkiestra występowała w Filharmonii Narodowej, Studiu Koncertowym Polskiego Radia S-1, Filharmonii Wrocławskiej i Poznańskiej.

SKRZYPCE: Dorian Pawełczak, Jakub Śmigielski, Heghine Mkrtychyan, Kamila Śmigielska, Jacek Fabiniak, Arek Hylewski, Irena Świątek, Izabela Garyantesiewicz, Szymon Póltorak, Maria Chrześcijanek, Małgorzata Kozera, Beata Dobak, Irena Piechota; **ALTÓWKI:** Barbara Krawczyk, Tofik Alidżanow, Patriciu Cristian Pitis, Ewa Schuhmacher; **WIOLONCZELE:** Joanna Bara, Iwona Gorgol, Piotr Łyszczorz, Luba Galas; **KONTRABASY:** Radosław Maniak, Kniazyszczce Konstantin; **FLETY:** Sonia Kusiak, Izabela Lewek; **OBOJE:** Katarzyna Kulczycka, Paweł Synkiewicz; **KLARNETY:** Piotr Lewek, Marek Maciejewski; **FAGOTY:** Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak; **WALTORNIE:** Włodzimierz Galas, Marek Kubera, Marek Kuc, Wojciech Kiepiński; **TRĄBKI:** Wojciech Musiał, Krzysztof Kwiatkowski; **PUZONY:** Przemysław Chmielewski, Tomasz Banasiak, Zbigniew Janicki; **PERKUSJA:** Romuald Bogusiewicz, Bartosz Bindel.

ADAM KŁOCZEK — Biogram dostępny na str. 18

© Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej, fot. Tomasz Wolff

11.11.2017 | SOBOTA | 19:00

KAIROS — MUZYKA CZTERECH STRON ŚWIATA

Kościół św. Brata Alberta, ul. Słowackiego 32

Męski zespół wokalny Kairos
Borys Somerschaf — dyrygent

Repertuar: muzyka sakralna i tradycyjna: europejska, gruzińska, ormiańska, grecka, hebrajska

REPERTUAR

1. *Alleluja* — Mikołaj z Radomia, Polska, XV w.
2. *Belial vocatur* — *Codex Las Huelgas*, Hiszpania, XIII w.
3. *Gloria* — Guillaume Dufay, Francja, XV w.
4. *Szen char wenachi (Tyś jest winoroślą)* — muz. anonim, śl. Dymitr I, Gruzja, XII w.
5. *Ganatldi, Ganatldi (Świeć, Nowa Jerozolimo)* — Gruzja, XV w.
6. *Kristos i medź (Chrystus jest wśród nas)* — Armenia, XIII w., opr. Komitas Wardapet
7. *Barechosutiamp (Przez wstawiennictwo Matki Twej)* — Armenia, XIII w., opr. Komitas Wardapet
8. *Kyrie eleison* — Grecja, śpiew mnichów ze św. góry Atos
9. *Otcze nasz* — Rosja, 1922, opr. Nikołaj Nikołajewicz Kiedrow
10. *Żeny mironosicy Horowel* — Armenia, opr. Paweł Łukaszewski
11. *Szalom Alejchem* — pieśń szabasowa
12. *Jeruzalaim szel zahaw (Złote kopuły Jerozolimy)* — Naomi Shemer, Izrael, 1967
13. *Horowel* — ormiańska pieśń obrzędowa
14. *Gruzinie, chwyć za miecz* — gruzińska pieśń ludowa
15. *Ja dla ciebie* — ormiańska pieśń miłosna
16. *Ghmerto* — gruzińska pieśń ludowa
17. *Garachisar* — ormiańska pieśń ludowa
18. *Szina worgil worgilesa* — gruzińska pieśń ludowa

Zespół Kairos zabierze słuchaczy w niezwykłą muzyczną podróż, obejmującą prezentację muzyki wokalne różnych krajów, narodów i wyznań. Repertuar obejmuje pieśni sakralne (prawosławne, hebrajskie, polskie, zachodnioeuropejskie), a także gruzińskie i ormiańskie pieśni tradycyjne. Koncert pozwala dostrzec bogactwo i różnorodność tradycji wokalnych z wielu regionów świata, często bardzo odległych, wykonywanych na przestrzeni kilkudziesięciu wieków.

Zapoznaje z unikatowymi i rzadko wykonywanymi w Polsce utworami ormiańskiego kompozytora Komitasa Wardapeta, który w swoim kraju otaczany jest podobnym szacunkiem, jak w Polsce Fryderyk Chopin. Publiczność może także wysłuchać słynnych hymnów ze świętej Góry Atos oraz pieśni króla Gruzji, Dymitra I. Dobór repertuaru odwołuje się do początków chrześcijaństwa i rozpościera pomiędzy biblijnym szczytem góry Ararat — świętej góry Ormian, na której według tradycji osiadła Arka Noego, a majestatycznym wzniesieniem Świętej Góry Atos, zlokalizowanym na skalistym półwyspie w północnej Grecji, otoczonym monastyrami tworzącymi siedzibę Świętej Republiki Mnichów. Źródła narodu, kultury i państwowości tych trzech krajów sięgają głęboko w starożytność. Są one również kolebką chrześcijaństwa. Wiara ta dotarła na ziemie gruzińskie już w II stuleciu n.e. poprzez greckie kolonie nad Morzem Czarnym, a już w 301 roku uznana została za religię państwową w Armenii. Program koncertu obejmuje zarówno pieśni religijne, jak i twórczość ludową, na co dzień obecną w życiu społeczności tych krajów.

WYKONAWCY

MĘSKI ZESPÓŁ WOKALNY KAIROS — Powstał w 1999 roku w Lublinie. Jest jednym z nielicznych zespołów w Polsce wykonujących piękną i tajemniczą muzykę kościołów Wschodu oraz jedynym, który od kilkunastu lat specjalizuje się w wykonywaniu dawnych śpiewów liturgicznych i ludowych Armenii, Gruzji czy Grecji. Zespół wykonuje również utwory polskie i hebrajskie, a także pieśni wywodzące się z tradycji wokalnych Europy Zachodniej czy negro spirituals. Chętnie angażuje się w niecodzienne eksperymenty artystyczne, których przykładem mogą być koncerty z towarzyszeniem oryginalnych instrumentów świata. Zespół brał także udział

w prawykonaniu utworów Andrzeja Nikodemowicza *Epitafium...* i psalmów do tekstów *Pieśni z Psalterza Dawidów* Jana Kochanowskiego. Wraz z orkiestrą i Chórem Politechniki Lubelskiej uczestniczył w lubelskim prawykonaniu *Symfonii nr 8 „Babi jar”* Dymitra Szostakowicza. W 2012 roku wydał płytę *Made in Lublin*, zawierającą kompozycje lwowsko-lubelskiego kompozytora prof. Andrzeja Nikodemowicza oraz utwory wokalnie-organowe Czesława Grudzińskiego i Arvo Pärtta. W 2013 roku wydał płytę *Anadyomenos*, zawierającą największe perełki ze swojego dorobku. Zespół brał udział w nagraniu muzyki do filmu *Wiedźmin* (reż. M. Brodzki), skomponowanej przez G. Ciecchowskiego i wydanej na płycie w 2001 roku (Pomaton EMI). Przy wsparciu finansowym Radia Lublin i Fundacji J&S Pro Bono Poloniae, nagrał również album *O głęboka tajemnica...* zawierający śpiewy cerkiewne oraz ludowe i liturgiczne pieśni ormiańskie i gruzińskie. Działalność zespołu od lat spotyka się z szerokim zainteresowaniem mediów. O zespo-

le pisano w „Polityce”, „Newsweeku”, „Gazecie wyborczej”, „Kurierze lubelskim”, „Dzienniku wschodnim” i innych. Powstały audycje radiowe i reportaże telewizyjne: *Swojskie klimaty* (TVP 4), *Pożyteczni* (TVP 2) *Pieśń Wieczności* (TVP Lublin) *Dziedzictwo* (TVP Lublin), *Źródło* (Dwójka Polskie Radio). Od 2014 roku zespół działa przy Wojewódzkim Ośrodku Kultury w Lublinie. W 2013 roku wraz z dyrygentem otrzymał Statuetkę Angelusa w kategorii Artysta Roku. Zespół nominowany był także do tytułu Ambasadora Lubelszczyzny 2013.

Chór występował na wielu prestiżowych polskich i zagranicznych scenach, festiwalach i brał udział w konkursach — w Filharmonii Narodowej, Bydgoskiej, Białostockiej i Lubelskiej, w Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, w Kościele Mariackim w Krakowie, w Collège des Bernardins w Paryżu, w Katedrze Berliner Dom w Berlinie, Ambasadzie RP w Antwerpii, Katedrze Ormiańskiej we Lwowie, na Festiwalu

Muzyki Dawnej im. Mikołaja z Radomia, Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu, Szczecińskim Festiwalu Muzyki Dawnej, Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Sakralnej w Warszawie, Spotkaniach Zespołów Chóralnych „Świat Wacława z Szamotuł”, Jubileuszowym Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce, Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie, Festiwalu „Pax et Bonum per Musicam” we Wrocławiu, Festiwalu Dialogu Czterech Kultur w Łodzi, Międzynarodowym Festiwalu „Musica Antiqua Europae Orientalis” w Bydgoszczy i innych. W 2010 roku zespół miał zaszczyt wystąpić dla Jego Świątobliwości Bartłomieja I, Arcybiskupa Konstantynopola, Nowego Rzymu i Patriarchy Eklezjalnego.

I TENORY: Mirosław Basak, Marek Chruścicki, Wojciech Czeronko, Krzysztof Wiśliński; II TENORY: Krzysztof Bielewicz, Andrzej Deryło, Piotr Goławski, Andrzej Guc, Tomasz Piróg; BARYTONY: Marcin Głowacki, Wojciech Głowacki,

© Kairos

Artur Sugier, Michał Piątkowski; BASY: Krzysztof Adach, Jacek Krawczyk, Piotr Łanczont, Robert Nykiel, Jan Wasąg

BORYS SOMERSCHAF — Dyrygent, kompozytor, wokalista, aranżer. Urodził się w Moskwie w 1968 roku. Od 1991 roku mieszka w Polsce; na stałe związany jest z Lublinem. Edukację muzyczną rozpoczął w 1975 roku, w Chłopięcej Szkole Chóralnej im. A. Swiesznikowa. W latach 1986–1991 studiował dyrygenturę chóralną na Wydziale Wokalnym w Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Następnie, jako stypendysta Rządu RP, ukończył dwa wydziały Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie: Wydział Wychowania Muzycznego w klasie dyrygentury chóralnej oraz Wydział Kompozycji. W latach 1991–1997 był dyrygentem zespołu wokalnego In Corpore, a od 1999 roku prowadzi Męski Zespół Wokalny Kairos. Jest autorem muzyki do wielu spektakli teatralnych, filmów dokumentalnych i seriali telewizyjnych. Współpracował m.in. z: Teatrem Provisorium i Kompanią Teatr z Lublina (*Ferdydurke*, *Sceny z życia Mitteleuropy*, *Do piachu*), Teatrem Współczesnym w Szczecinie (*Porucznik z Inishmore*), Teatrem im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze (*Dialogi o zwierzętach*, *Romeo i Julia*), Teatrem im. J. Kochanowskiego w Opolu (*Żabia królowa*), Teatrem Polskim we Wrocławiu (*Chiny*), Studium Buffo i Laboratorium Dramatu w Warszawie (*Agata szuka pracy*), Teatrem Współczesnym w Warszawie (*Wszystko w ogrodzie*), Teatrem Studyjnym w Łodzi (*Ja*, *Ferdydurke*). W latach 1997–2001, jako kierownik chóru i zespołu solistów, uczestniczył w nagraniach polskich wersji filmów dla dzieci: *Anastazja*, *Mulan*, *Król Lew II*, *Bambi*, *Dzwonnik z Notre Dame*, *Grinch*, *Piękna i Bestia* i innych. Komponował również muzykę do seriali i programów telewizyjnych oraz filmów dokumentalnych. Jako wokalista specjalizuje się w wykonaniach XIX i XX-wiecznych romansów rosyjskich. Wydał dwie autorskie

płyty: *Śnił mi się sad – Najpiękniejsze romanse rosyjskie* (2005) i *Powiedz czemu...* (2010). Jako wokalista, aranżer i dyrygent uczestniczył również w nagraniach kilkunastu płyt z polską muzyką klasyczną, m.in. zespołów muzyki dawnej Cantus Firmus i Ars Nova, Chóru Warszawskiej Opery Kameralnej, Chóru SGH i Męskiego Zespołu Wokalnego Kairos. Brał udział w nagraniach muzyki do filmów (*Quo Vadis*, *Wiedźmin*) oraz płyt Grzegorza Ciechowskiego, Zbigniewa Preisnera, Bajmu, Jacka Kaczmarskiego, Michała Bajora. Koncertuje w Polsce i za granicą. Śpiewał w Filharmonii Lubelskiej, Kaliskiej, Opolskiej, Łódzkiej i Pomorskiej, w Studiu TVP w Łodzi, Klubie Blue Note w Poznaniu. Jest trzykrotnym laureatem Nagrody Prezydenta Miasta Lublina „Za znaczące osiągnięcia w dziedzinie kultury i sztuki” oraz dwukrotnym laureatem Nagrody Kulturalnej Marszałka Województwa Lubelskiego. W 2013 roku otrzymał wraz z Zespołem Kairos nagrodę Angelusa w kategorii Artysta Roku.

© Kairos, Borys Somerschef

12.11.2017 | NIEDZIELA | 19:00

MŁODA POLSKA FILHARMONIA

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika,
sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Młoda Polska Filharmonia
Roman Spitzer — altówka
Adam Klocek — dyrygent

REPERTUAR

1. Georg Philipp Telemann (1681–1767) — *Koncert na altówkę i orkiestrę G-dur, TWV 51:G9 (1716–21)*
2. Wojciech Dankowski (ca. 1760–po 1800) — *Symfonia D-dur (2. poł. XVIII w.)*
3. Ludwig van Beethoven (1770–1827) — *Symfonia nr 7 A-dur, op. 92 (1812)*

REPERTUAR

Georg Philipp Telemann
Koncert na altówkę i orkiestrę G-dur, TWV 51:G9 (1716–21)

1. *Largo*
2. *Allegro*
3. *Andante*
4. *Presto*

Dzieło należy do najczęściej wykonywanych w dorobku G.P. Telemanna, łączy styl barokowy ze stylem galant. Elegancki charakter tego pierwszego miał stanowić odpowiedź na akademicką, sztywną formę drugiego. Zamiast wymagań kontrapunktu otrzymujemy więc radosny nastrój rozwijającej się melodii.

GEORG PHILIPP TELEMANN (1681–1767) —
Biogram dostępny na str. 31

Wojciech Dankowski
Symfonia D-dur (2. poł. XVIII w.)

1. *Allegro molto*
2. *Andante con moto*
3. *Minuetto. Trio*
4. *Rondo*

Uznaje się, że Wojciech Dankowski jest twórcą przynajmniej 9 symfonii, niestety większość z nich nie zachowała się do dnia dzisiejszego. Czteroczęściowa *Symfonia D-dur*, napisana muzycznym językiem symfonicznym wypracowanym przez Haydna czy Mozarta, to finezyjne rozwiązania brzmieniowe i zaskakujący finał, w którym kompozytor pozwala niektórym instrumentom dętym na partie solowe. A także ciekawa orkiestracja opracowana przez dyrygenta Jana Krenza w 1951 roku.

WOJCIECH DANKOWSKI (ca. 1760–po 1800)
— Polski kompozytor pochodzenia czeskiego, twórca epoki klasycyzmu uznawany za reprezentanta stylu galant. Podaje się, że prawdopodobnie

działał w Wielkopolsce (m.in. związany był z Katedrą w Gnieźnie jako kapelmistrz i kompozytor), we Lwowie (jako członek orkiestry operowej), w Poznaniu (jego dzieła przechowywane są w tamtejszym kościele Marii Magdaleny). Jest autorem kilku symfonii, utworów instrumentalnych (trio, kwartety i kwintety), mszy, motetów, requiem i litanii.

Ludwig van Beethoven
Symfonia nr 7 A-dur, op. 92 (1812)

1. *Poco sostenuto. Vivace*
2. *Allegretto*
3. *Scherzo: Presto*
4. *Finale: Allegro con brio*

Mając na względzie muzyczny wigor i emocjonalną ekspresję *Symfonii nr 7* Beethovena, Ryszard Wagner określił ją mianem „apoteozy tańca”. Sam kompozytor wyznawał, że inspirację stanowiły dla niego rzymskie bachanalia. Muzyka, pisał, jest winem, które staje się środkiem duchowego upojenia. Stylistycznie to mistrzowskie dzieło zrywa całkowicie z osiągnięciami wypracowanymi przez Mozarta i Haydna. Beethoven, trzeci obok tamtych klasyk wiedeński, wskazał tym samym drogę stylowi romantycznemu w muzyce. Prawykonanie *Symfonii nr 7* w Wiedniu w 1813 roku było wielkim sukcesem Beethovena. Tym bardziej, że podczas koncertu przedstawiono także krótki utwór symfoniczny *Zwycięstwo Wellingtona* — wykonany krótko po bitwie pod Lipskiem, w której Napoleon Bonaparte zmierzył się z wojskami koalicji antyfrancuskiej, z naturalistycznym muzycznym odzwierciedleniem wojennej batalii, doskonale korespondował z patriotycznymi nastrojami słuchaczy.

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827) —
Biogram dostępny na str. 34

WYKONAWCY

MŁODA POLSKA FILHARMONIA — Jedna z pierwszych w Polsce prywatnych orkiestr grupująca najbardziej utalentowanych muzyków wyłanianych regularnie w otwartych przesłuchaniach dla uczniów i studentów szkół muzycznych. Młoda Polska Filharmonia powstała w 2011 roku. Jest kontynuacją programu stypendialnego dla młodych muzyków Agrafka Muzyczna, który został zapoczątkowany 16 lat temu. Dzięki funduszom pozyskiwanym nieprzerwanie od 2001 roku od prywatnych darczyńców, udało się pomóc 450 adeptom. Dla wielu z nich Młoda Polska Filharmonia, a wcześniej Agrafka Muzyczna, była udanym początkiem starań o udział w zagranicznych programach stypendialnych oraz praktyki w cenionych instytucjach muzycznych. Stałym elementem programu Młodej Polskiej Filharmonii są organizowane corocznie dwie trasy koncertowe: jesienna i letnia. Podczas jesiennych tournée orkiestra

występuje z repertuarem klasycznym na scenach filharmonii i w najlepszych salach koncertowych. Dotychczas młodzi muzycy mieli możliwość wspólnej pracy z koncertmistrzami najszlachetniejszych międzynarodowych orkiestr. Wśród nich byli: Dmitrij Vassiliev — Moscow Soloists, Edicson Ruiz — Berliner Philharmoniker, Dudu Carmel, Eyal Ein-Habar i Yigal Meltzer — Israel Philharmonic Orchestra, Rafał Zambrzycki-Payne — Ensemble Modern, Emanuel Salvador — Orquestra do Norte Portugal, Sonig Tchakerian — Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Jan Mráček — Orkiestra Symfoniczna Czeskiego Radia. Podczas tras letnich orkiestra prezentuje się w popularnych miejscach występów plenerowych, sięgając po aranżacje utworów reprezentujących jazz, pop-rock czy muzykę filmową i gromadząc rzesze publiczności. Występowali z nią tej klasy artyści, co Kayah, Gaba Kulka, Dorota Miśkiewicz czy Marek Napiórkowski. Młoda Polska Filharmonia ma również w swojej historii współpracę z Grzegorzem Turnauem, ze-

społem Zakopower, Michałem Dąbrówką, Pawłem Dobrowolskim, Robertem Kubiszynem, Patrykiem Stachurą, zespołem Vołosi. Ostatni projekt, realizowany z Radzirem Dębskim w sierpniu 2017 roku, to warszawski koncert *Hip-Hop&Jazz History Orchestrated By Jimek*. W trakcie ostatnich 10 tras koncertowych odbyło się 48 koncertów, które łącznie obejrzało ponad 50 tysięcy osób. W 2015 roku orkiestra dwukrotnie zaprezentowała się podczas VI Festiwalu Muzycznego MISA 2015 w Szanghaju. Wystąpiła także przed publicznością 49. Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego, Puławskiego Festiwalu Muzycznego Wszystkie Strony Świata, Międzynarodowego Festiwalu Bursztynowy Szlak, IX Festiwalu Wiolinistycznego im. Bronisława Hubermana, Festiwalu Filmu i Sztuki Dwa Brzegi, Festiwalu Młodych Talentów Kiepurjada w ramach 47. Festiwalu im. J. Kiepury, podczas 53. Festiwalu Muzycznego w Łańcucie.

© Młoda Polska Filharmonia

I SKRZYPCE: Dominik Kossakowski, Anna Toporkiewicz, Karolina Kwolek, Magdalena Rzechowska, Jagoda Tkaczow, Barbara Pawlak, Aleksandra Hałaczekiewicz, Wiktor Mieczkowski, Beata Ogryzek; II SKRZYPCE: Konrad Witkowski, Zuzanna Gajos, Zofia Szlachcikowska, Julia Hila, Magdalena Folwarska, Magdalena Żaczek, Katarzyna Długasiewicz, Adrianna Zajac; ALTÓWKI: Tomasz Rosiński, Dominika Marciniak, Hanna Piatrovich, Natalia Gidlewska, Katarzyna Wagner; WIOLONCZYLE: Dominik Gawarkiewicz, Agnieszka Kiljan, Izabela Stefańska, Katarzyna Golla, Piotr Rościszewski; KONTRABASY: Elżbieta Hasińska, Mateusz Waraksa, Artur Kubik; FLETY: Natalia Karaszewska, Monika Kolska; OBOJE: Aleksandra From, Magdalena Basaj; KLARNETY: Szymon Emil Parulski, Michał Serwin; FAGOTY: Michał Szydłowski, Cezary Sikora; WALTORNIE: Dominik Karaszewski, Łukasz Podłucki; TRĄBKI: Wojciech Komorzycy, Kajetan Puczek; INSTRUMENTY PERKUSYJNE: Eliza Kurowska.

W latach 2000–2016 był pierwszym altowiolistą Orkiestry Filharmonii Izraelskiej, a od 2016 roku gra na pozycji pierwszego altowiolisty Orkiestry Filharmonii Rotterdamskiej. Jako solista występował z Orkiestrą Filharmonii Izraelskiej oraz Orkiestrą Kameralną Gewandhaus po dyrekcją Zubina Mehty, Ilana Volkova i Rafaela Frühbeck de Burgosa. Studiował dyrygenturę u Maestro Yoelema Levima, brał udział w klasach mistrzowskich prowadzonych przez dyrygentów tej miary, co Riccardo Muti i Kurt Masur. Jako dyrygent jest często zapraszany przez orkiestry z całego świata, Orkiestrę Filharmonii Izraelskiej, Holenderską Orkiestrę Kameralną, Jerozolimską Orkiestrę Symfoniczną, Orkiestrę Symfoniczną Hajfy, Narodową Orkiestrę Symfoniczną Kostaryki i inne.

ADAM KŁOCEK — Biogram dostępny na str. 18

ROMAN SPITZER — Wszechstronnie wykształcony muzyk, cieszący się uznaniem jako dyrygent oraz altowiolista. Studiował grę na skrzypcach u profesora V. Maazela w Petersburskim Państwowym Konserwatorium im. Mikołaja Rimskiego-Korsakowa. Po wyjeździe do Izraela w 1990 roku kontynuował naukę gry na altówce w Akademii Muzycznej w Tel Awiwie w klasie G. Lewertoffa. Był pierwszym altowiolistą w Orkiestrze Symfonicznej Tel Awiwu. Występował w wielokrotnie nagradzonym New Tel Aviv String Quartet oraz Sapphire String Quartet. Jako kameralista występował z Natalią Gutman, Patricią Kopatchinską, Sol Gabettą, Stevenem Isserlisem, Maximem Vengerovem, Vadimem Repinem, Julianem Rachlinem, Gilem Shahamem, Peterem Wispelweyem, Guyem Braunsteinem, Stephenem Kovacevicem, Yefimem Bronfmanem, Konstantinem Lifshitzem i czołowymi muzykami Orkiestry Filharmonii Izraelskiej podczas takich wydarzeń muzycznych jak Festiwal w Verbier, Menuhin Festival w Gstaad czy SOLSberg Festival.

© Roman Spitzer

14.11.2017 | WTOREK | 19:00

ODPOCZNO — *PIEJO KOGUCI*

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Maniucha Bikont — śpiew, basy
Marcin Lorenc — skrzypce
Marek Kądziała — gitara, efekty
Piotr Gwadera — dżaz, bębenek

Repertuar własny: muzyka tradycyjna

REPERTUAR

1. *Dekarski*
 2. *Jade ja se*
 3. *Jedna noga w Odrzywole*
 4. *Jedziemy*
 5. *Kowboj w kalinie*
 6. *Od Ksyty*
 7. *Oj prawda*
 8. *Piejo koguci*
 9. *Rapowy*
 10. *Wesoły*
- śl. Joanna Gancarczyk
— muz. Joanna Gancarczyk, Piotr Andrzej Gwadera, Marcin Lorenc, Marek Kądziała

Muzycy zespołu Odpoczno starając się zachować jak najbardziej surowe i oryginalne brzmienie, a zarazem dotrzeć do własnych muzycznych korzeni, łączą współczesną improwizację z żywiołowością wiejskiego grania. Trudno będzie

ustać w miejscu — usłyszymy żarliwe wykonania muzyki ludowej z regionu opoczyńskiego w interpretacjach, które z jednej strony wyraźnie nawiązują do tradycji, ale wzbogacają ją twórczo, m.in. o elementy muzyki improwizowanej i jazzu. A wszystko zaczęło się od eksperymentu.

„Przez jakiś czas chodziła mi głowie myśl: jak brzmiałaby gitara w polskiej muzyce tradycyjnej? To przecież obcy dla niej instrument. Gdy okazało się, że to zaczyna działać, postanowiliśmy dołożyć perkusję, która też zdarzała się na wiejskich zabawach”. (Marcin Lorenc, polskieradio.pl)

WYKONAWCY

ODPOCZNO — Zespół powstał w 2014 roku, złożony jest z doświadczonych łódzkich muzyków, którzy na co dzień zajmują się różnymi

© Odpoczno

gatunkami: od muzyki improwizowanej, poprzez alternatywną scenę rockową, aż po polską muzykę tradycyjną. Wspólnym mianownikiem dla członków zespołu okazała się muzyka z regionu opoczyńskiego. Zespół jest laureatem III Nagrody Konkursu Muzyki Folkowej Polskiego Radia Nowa Tradycja 2015.

Podczas koncertu w Puławach Joannę Gancarczyk, śpiewającą na co dzień w zespole Odpocznno, zastępuje Maniucha Bikont.

MANIUCHA BIKONT — Śpiewaczka i muzykzka, antropolożka kultury, doktorantka wydziału Artes Liberales UW, uczestniczka badań terenowych w Polsce, Ukrainie, Białorusi i Rosji. Członkini zespołów muzycznych i teatralnych zajmujących się muzyką tradycyjną, rytuałami, improwizacją i niekonwencjonalnymi technikami wokalnymi. Członkini Polskiego Seminarium Etnograficznego, Forum Muzyki Tradycyjnej, Stowarzyszenia Panorama Kultur. Związana z Fundacją Muzyka Kresów, Stowarzyszeniem Dom Tańca, Ośrodkiem Praktyk Teatralnych Gardzienice, Chórem Kobiet. Uczestniczka projektów Jagny Knittel (*Polesie — pieśni i ludzie*, *Polesie — Ukraina archaiczna*, *Polesie białoruskie — na skraju bagien*). Współautorka projektu *Polesie Kolberga — Polesie dziś*. Kuratorka koncertów na festiwalu Wszystkie Mazurki Świata. Autorka cyklu *Moc Głosu* w Teatrze Dramatycznym. Stypendystka Funduszu Wyszehradzkiego w katedrze etnomuzykologii w Akademii Muzycznej w Kijowie u Jewgena Jefremowa. Dwukrotna stypendystka MKiDN. Prowadzi warsztaty i potańcówki w Polsce, Litwie, Ukrainie i Rosji. Wokalistka zespołów Dzikzka, Z lasu, Zespołu śpiewaczego Ewy Grochowskiej, Niewte, Gęba oraz gościnnie Zespołu Międzynarodowej Szkoły Muzyki Tradycyjnej, Gęsty Koźuch Kurzu, Prusinowski Kompania, Bornus Consort i innych. W kapeli Tęgie Chłopy śpiewa i gra na tubie, w kapeli Bikont/Maziarz

na akordeonie. Współpracuje z muzykami jazzowymi i awangardowymi. W duecie z Ksawerym Wójcińskim zajęła pierwsze miejsce na festiwalu Muzyków Prawdziwych (Szczecin 2015) i otrzymała Nagrodę Specjalną im. Czesława Niemena na festiwalu Nowa Tradycja 2016. W 2017 roku ukazała się autorska płyta *Oj borom borom* nagrana w duecie z Ksawerym Wójcińskim. Współpracuje przy muzyce do filmów i spektakli Marcela Łozińskiego, Iwana Wyrypajewa, Wojciecha Smarzewskiego i innych.

MARCIN LORENC — Skrzypek, animator, dziennikarz. Zafascynowany tradycyjną muzyką centralnej Polski, w tym grą skrzypków: Tadeusza Kubiaka (region łęczycki), Czesława Skrzydłowskiego (sieradzkie) i innych. Związany z kapelami: Odpocznno, Gęsty Koźuch Kurzu, Lorenc Trio, Maciej Filipczuk & goście weselni, Niewte. Współorganizator cyklu zabaw tanecznych *Pograjka Łódzka*. Stypendysta MKiDN.

MAREK KĄDZIELA — Gitarzysta, kompozytor, aktywnie koncertujący muzyk, doświadczony pedagog, animator kultury. Absolwent gitary jazzowej i kompozycji w The Carl Nielsen Academy of Music w Dani. Wykładowca Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi. Laureat licznych konkursów, lider uznanych formacji muzycznych. Zapraszany do rozmaitych projektów, od jazzu, przez folk, po muzykę współczesną i ekstremalną. Wy różnia się charakterystycznym stylem gry oraz wyrazistą sylwetką sceniczną.

PIOTR GWADERA — Perkusista, akordeonista, animator łódzkiej sceny muzycznej. Współtworzy w zespołach L.Stadt, Mister D., Odpocznno, Lautari, Little White Lies, P.K.P., Bogowie i Marynarze Łodzi. Współpracował ze Stevenem Bernsteinem, Marcinem Maseckim, Eugeniuszem Rebdzą, Jerzym Mazzollem, Tymonem Tymańskim, Antonim Gralakiem. Brał udział

w wielu projektach muzycznych z pogranicza jazzu, rocka, muzyki eksperymentalnej, tańca współczesnego. W 2011 roku zdobył wraz z L.Stadt nagrodę TVP Kultura Gwarancja Kultury w kategorii jazz, rock. Laureat plebiscytu *Punkt dla Łodzi* 2012, w kategorii „twórcze szaleństwo”. Występował na najważniejszych festiwalach polskich (Opener, Off) i zagranicznych (SXSW w USA, Afisha Picnic w Rosji, Indie Week w Kanadzie).

15.11.2017 | ŚRODA | 19:00

**WÓJCIŃSKI/SZMAŃDA QUARTET —
DELUSIONS**

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Maurycy Wójciński — trąbka
Szymon Wójciński — fortepian
Ksawery Wójciński — kontrabas
Krzysztof Szmańda — perkusja

Repertuar własny: jazz, muzyka improwizowana

REPERTUAR

1. *Flood*
 2. *Saga of Dr Paranoid*
 3. *Fatal Desire*
 4. *Morning Craving*
 5. *Face your Fate*
 6. *No Context*
 7. *Voice of Nature*
 8. *Final Destination*
- muz. Wójciński/Szmańda Quartet

Przedstawiony powyżej repertuar odzwierciedla zapis z albumu *Delusions* (Fundacja Słuchaj 2016). Jednak program koncertu to każdorazowo zespołowe improwizacje, które przybierają kształt utworów.

Kluczem do określenia muzyki Wójciński/Szmańda Quartet jest tworzenie tej muzyki w trakcie koncertu, na żywo. Dzięki doskonałemu, wręcz intuicyjnemu porozumieniu między muzykami

zespołu, zbiorowe improwizacje przybierają kształt konkretnych utworów o zróżnicowanej stylistyce. Charakter muzyki tworzonej przez zespół jest wypadkową wielu doświadczeń i inspiracji każdego z wykonawców. Wspólnym mianownikiem dla muzyków stała się otwartość na muzykę ponad stylizacyjnymi podziałami. Takie podejście do materii dźwiękowej wynika z pragnienia wolności, która jest kwintesencją muzyki improwizowanej. Można powiedzieć, że jest to współczesna muzyka improwizowana, silnie osadzona w jazzie, z licznymi odniesieniami do muzyki klasycznej, szczególnie w jej współczesnym wydaniu. Wynika to również z faktu, że muzycy zespołu dysponują bogatym doświadczeniem w wykonawstwie różnych gatunków muzyki, poczynawszy od muzyki klasycznej, poprzez główny nurt jazzu aż do muzyki ludowej i awangardowej. Każdy może w muzyce zespołu odnaleźć różne inspiracje, krytycy muzyczni wymieniali tu m.in. muzykę akustycznego kwintetu Milesa Davisa z lat 60. XX wieku,

© Wójciński Szmańda Quartet, fot. Maciej Sypniewski

awangardowego trębacza Dona Cherry'ego, czy nagrania Tomasza Stańki, czy Enrico Rava dla wytwórni ECM.

„Kiedy po raz pierwszy zasiadaliśmy w nagraniowym studiu, we czterech, nasza intencja była prosta i skromna. Chcieliśmy tylko pamiętać z naszego pierwszego muzycznego tête-à-tête, jakiegokolwiek by ono nie było. Nikt z nas wówczas nawet przez chwilę nie pomyślał, że już wkrótce nagranie to stanie się naszą debiutancką płytą. Czy więc zawierzymy przypadkowi, czy zaufamy przeznaczeniu albo nieubłaganej, a często wręcz nie dającej się od razu dostrzec wyższej konsekwencji zdarzeń? Czasem po prostu zdarza się i tak, że kiedy ludzie spotykają się po raz pierwszy, by wspólnie muzykować, powstaje coś więcej niż nawet bardzo kunsztowny układ dźwięków. Bywa, że spoza nut wyłaniać się zaczyna magia wspólnego odkrywania muzyki na nowo, a zwykłe spotkanie staje się czymś, czego zwyczajnie nie sposób opowiedzieć, ponieważ zdarza się tylko raz. Wierzymy, że ten moment nam się zdarzył i pragniemy się nim teraz z Wami podzielić”. (Wójciński/Szmańda Quartet)

„Cechą dominującą sztuki zawartej na *Delusions* jest ogromne zainteresowanie wspólnym muzykowaniem Wójcińskich i Szmańdy. Słuchać, że jest w nich wielka chęć i ciekawość grania. Grupowa eksploracja dźwiękowej materii pełna jest spontaniczności, błyskawicznego reagowania na pomysły partnerów — nie tylko na akcenty czy krótkie pasáže, ale i całe frazy przynoszące zmianę nastroju oraz napięcia muzyki. Ów głód wspólnego improwizowania przejawia się również w tym, że kolejne kompozycje to rozbudowane, wielobarwne suites prowadzące przez cały wachlarz muzycznych stanów. Te wiodą do różnorodnych skojarzeń: gdzieś w pamięci mogą odezwać się brzmienia z *From The Green Hill* Stańki, *Yesterday You Said Tomorrow*

Christiana Scotta czy albumów grupy Dakтари. Przy tak otwartej formule grania tych czy innych odniesień powstaje wiele, ale najważniejsze w przypadku płyty *Delusions* jest to, że niesie ona ze sobą oryginalną fuzję brzmień, inspiracji i zainteresowań muzyków kwartetu. Nie ulega wątpliwości, że jest to wyłącznie ich sztuka”. (Maciej Krawiec, polish-jazz.blogspot.com)

„Muzycznie *Delusions* opiera się na swobodnych jazzowych formach. W wyniku interakcji między poszczególnymi instrumentalistami, utwory nierzadko przybierają jednak bardziej ustrukturyzowany kształt. Artyści w niemal dowolny, ale niezwykle przekonujący sposób zonglują nastrojowością, a motywy melodyczne wyłaniają się naturalnie. Nie ma operowania nieznośnymi jazzowymi kliszami czy uciążliwej powtarzalności. Na *Delusions* koegzystują inspirowane muzyką klasyczną fortepianowe pasáže Szymona Wójcińskiego, co najlepiej słyszeć w znakomitym *Voice of Nature*, z treściwymi, ale bardzo pewnymi dźwiękami trąbki jego brata Maurycego. Spiwem jest bardzo plastyczna i czujna gra Krzysztofa Szmańdy oraz różnorodne brzmienie kontrabasisty Ksawerego. Efektem jest płyta, która fascynuje od początku do końca i trzyma w napięciu nawet kilka chwil po wybrzmieniu ostatnich dźwięków zamykającego całość *Final Destination*”. (Piotr Wojdat, jazzarium.pl)

WYKONAWCY

WÓJCIŃSKI/SZMAŃDA QUARTET — Zespół czterech indywidualności muzycznych. Pomyślnymi przedsięwzięciami są bracia Wójcińscy, którzy po latach niezależnej działalności w różnych składach postanowili stworzyć nową formację zapraszając do współpracy cenionego perkusistę Krzysztofa Szmańdę. W kwietniu 2016 roku nakładem Fundacji Słuchaj ukazała się pierwsza płyta kwartetu *Delusions*. Jest ona

zapisem pierwszego spotkania zespołu, które miało miejsce w grudniu 2014 roku w Warszawie. Płyta spotkała się z uznaniem krytyki muzycznej, m.in. w dorocznej ankiecie krytyków w ramach Polish-Jazz Blogspot została uznana płytą roku 2016. W 2016 roku oprócz koncertów w kraju, zespół występował na festiwalu InJazz w Rotterdamie. Latem 2017 roku zespół odbył trasę koncertową w ramach Jazztopad Festival, podczas której z powodzeniem występował w USA, Kanadzie i Izraelu, w tym również na scenie klubowej Jazz at Lincoln Center w Nowym Jorku, a niezwykle cennym doświadczeniem muzycznym był wspólny koncert z Erikiem Friedlanderem, wszechstronnym muzykiem, wiolonczelistą, mającym na koncie współpracę m.in. z Johnem Zornem.

MAURZYCY WÓJCIŃSKI — Trębacz jazzowy. Jest pracownikiem Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu (od niedawna w stopniu doktora), którą ukończył pod okiem Piotra Wojtasika. Jest zdobywcą indywidualnej nagrody na Festiwalu Big Bandów 2006 w Nowym Tomysłu, laureatem I nagrody indywidualnej Tarnów Jazz Contest 2009. Z zespołem Leny Romul zdobył III miejsce na Krokus Jazz Festival 2009 w Jeleniej Górze oraz I miejsce na Jazz Juniors 2010 w Krakowie. Razem z Boo-Bop Project uzyskał I miejsce na Europejskich Integracjach Muzycznych w Żyrardowie. W roku 2012 otrzymał wyróżnienie na XV Ogólnopolskim Przeglądzie Młodych Zespołów Jazzowych i Bluesowych w Gdyni. Z zespołem Michał Szkił/Bartosz Pernal Quintet zdobył Grand Prix na Tarnów Jazz Contest 2011 oraz I miejsce w międzynarodowym konkursie zespołów jazzowych w Getxo 2013 w Hiszpanii. Otrzymał również Grand Prix I Konkursu Improwizacji Jazzowej w Chodowie. Współpracował z zespołami: Lena Romul Quintet, Big Band Akademii Muzycznej we Wrocławiu, Big Band Filharmonii Opolskiej, Deutch-Polnische Jugendjazzorche-

ster, Dzik Jazz, Boo-Bop Project, Pernal/Szkil Quintet, Emergency Sextet, Funk'n'tronic oraz z japońskim zespołem Quasimode. Ponadto przy różnych okazjach występował m.in. z Grzegorzem Nagórskim, Maciejem Sikałą, Leszkiem Możdżerem.

SZYMON WÓJCIŃSKI — Pianista, improwizator, kompozytor, aranżer, poruszający się w rozległym spektrum stylistycznym, nieustannie eksplorujący muzykę od klasycznej począwszy, poprzez jazz, skończywszy na współczesnej muzyce improwizowanej. Uczęszczał do różnych szkół muzycznych, swoje umiejętności doskonalił również na licznych warsztatach muzycznych. Uczestnik wielu wydarzeń muzycznych w Polsce i Europie (m.in. wraz z zespołem Emergency na festiwalu Nordischerklang, koncerty z Sylwią Białas oraz H-P Salentinem jako European Jazz Ensemble). Inicjator, lider i uczestnik wielu projektów muzycznych. Wraz z zespołem Emergency finalista Jazz Juniors 2002, Bielskiej Zadymki Jazzowej 2003. Laureat festiwalu Fama 2005 i 2015 w Świnoujściu, Europejskich Integracji Muzycznych 2005 w Żyrardowie, finalista konkursu Instant Piano Composer w ramach Festiwalu Transatlantyk 2014, 2015 i 2016. Wraz z Roksaną Vikaluk i Marcinem Gokieli oraz W/Sz Quartet przygotował przedstawienie *Andriej Wyszyński — przemówienia sądowe*, którego premiera miała miejsce na festiwalu Fama 2016. W 2017 roku w ramach Famy sprawował kierownictwo muzyczne spektaklu poświęconego twórczości Wojciecha Młynarskiego w reżyserii Jerzego Jana Połońskiego *Jeszcze w zielone gramy*. Współpracował i współpracuje z takimi muzykami jak Ksawery Wójciński, Maurycy Wójciński, Krzysztof Szmańda, Jakub Gućik, Paweł Postaremczak, Waclaw Zimpel, Robert Rasz, Sylwia Białas, Halina Zimmermann, Marek Kądziała, Hans-Peter Salentin, Jarosław Bothur, Greg Ward. Najbliższe plany to trasa koncertowa i nagranie płyty z własnym, solowym materiałem.

KSAWERY WÓJCIŃSKI — Kontrabasista i kompozytor. Wszechstronny muzyk o wielkiej wrażliwości na brzmienie. Nie boi się eksperymentów. Jego zainteresowania sięgają od muzyki dawnej aż po najbardziej wyrafinowaną improwizowaną muzykę współczesną. Współpracował z takimi muzykami jak Charles Gayle, Uri Caine, Mikołaj Trzaska, Maciej Obara, Michael Zerang, Satoko Fuji, Nicolle Mitchell, Tim Sparks, Klaus Kugel, Marek Kądziała, Ken Vandermark, Tim Daisy, Mats Gustafsson, Gaba Kulka, Robert Rasz, Waclaw Zimpel, Paweł Postaremczak, Raphael Roginski, Wojciech Jachna, Robert Kusiołek, Krzysztof Dys. Współtworzy formacje: Emergency, Hera, Infant Joy, Charles Gayle Trio, Affinity. Koncertuje w kraju i za granicą. Jest znany również ze swych wokalnych eksperymentów, które przywodzą na myśl ducha takich artystów jak Tom Waits czy Frank Zappa. Ma na koncie udział w kilkunastu nagraniach, występował na prestiżowych festiwalach w kraju i za granicą. W roku 2014 ukazała się jego solowa płyta *The Soul*.

© Wójciński Szmańda Quartet, fot. Krzysztof Penarski

Z sukcesami występuje w duecie Maniucha i Ksawery (wraz z Maniuchą Bikont), z którą nagrał bardzo dobrze przyjętą płytę *Oj Borom, Borom*. Jesienią 2017 roku odbędzie europejskie tournée w ramach tria Charlesa Gayle'a (USA) oraz z triem współtworzonym z Piotrem Melechem oraz Michaeliem Zerangiem (USA).

KRZYSZTOF SZMAŃDA — Ukończył Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie perkusji. W latach 2000-2002 odbył podyplomowe studia w Thornton School of Music University of Southern California w Los Angeles, gdzie doskonalił swe umiejętności u boku m.in. Petera Erskinea, Ndugu Chancelera i Erika Forrestera. Jest współzałożycielem poznańskiej formacji Soundcheck, która w 2004 roku zwyciężyła w międzynarodowym konkursie jazzowo-bluesowym w Usti nad Łabą (Czechy), a w 2005 zdobyła Grand Prix Festiwalu Jazz Nad Odrą we Wrocławiu. Szmańda został tam także

wyróżniony indywidualnie przez jury festiwalu. W tym samym roku Soundcheck zdobył II nagrodę w konkursie Krokus Jazz Festiwal w Jeleniej Górze oraz Klucz Do Kariery podczas Jesieni Jazzowej Gorzów Jazz Celebration. Współpracował z Big Bandem Zbigniewa Namysłowskiego, z zespołami Kuby Stankiewicza, Macieja Kocińskiego, Krzysztofa Dysa, Adama Pierończyka, Lory Szafran, Włodka Pawlika, Adama Bałdycha, Janusza Szroma, Marcina Olaka, Olega Kirejewa, Keitha Javorsa, z Trifonidis Orchestra oraz Visegrad Jazz Quartet. Jest członkiem międzynarodowego kwintetu jazzowego Kattorna, który w 2006 roku zdobył nagrodę publiczności w konkursie Berlin Jazz Award oraz III nagrodę na Krokus Jazz Festiwal w Jeleniej Górze. Na festiwalu w Jeleniej Górze perkusista otrzymał także nagrodę specjalną. Zatrudniony jest na stałe w zespole orkiestry Teatru Wielkiego Opery Narodowej w Warszawie.

© Wójciński Szmańda Quartet

**PĘKAŁA/KORDYLAŚIŃSKA/PĘKAŁA —
UTWORY NA PERKUSJĘ I URZĄDZE-
NIA ELEKTROAKUSTYCZNE**

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Miłosz Pękała — instrumenty perkusyjne, urządzenia elektroakustyczne
Magdalena Kordylasińska-Pękała — instrumenty perkusyjne, urządzenia elektroakustyczne

Repertuar własny oraz utwory Thymme'a Jonesa, Felixa Kubina, Steve'a Reicha, Franka Zappy: muzyka elektroakustyczna

REPERTUAR

1. Felix Kubin (ur. 1969) — *Gameboy Renaissance #2* (2011)
2. Frank Zappa (1940–1993)— *Black Page #1* (1976)
3. Miłosz Pękała (ur. 1981) — *Minimal #1* (2017)
4. Miłosz Pękała (ur. 1981) — *Modular #2* (2017)
5. Steve Reich (ur. 1936) — *Vermont Counterpoint* (1982)
6. Thymme Jones (ur. 1962) — *Smells Like Victory* (2016)
7. Miłosz Pękała (ur. 1981) — *Modular #1* (2016)

Duet realizuje swoje muzyczne aspiracje czerpiąc z wielu różnych stylów i nurtów muzycznych, od transkrypcji utworów przeszłych epok, przez muzykę nową, po muzykę noise. Wspólnie poszukują i odkrywają nowe kompozycje przeznaczone na instrumentarium perkusyjne. Szczególnie bliski jest im nurt minimal music oraz szeroko rozumiana muzyka elektroakustyczna. Utwory wykonywane przez duet perkusyjny Pękała/Kordylasińska/Pękała reprezentują osiągnięcia muzycznej awangardy XX i XXI w. w kontekście muzyki perkusyjnej.

Trzon recitalu stanowią kompozycje zawarte na płycie *Utwory na perkusję i urządzenia elektroakustyczne* (Lado ABC 2016), która jest w połowie poświęcona twórczości niemieckiego artysty spod znaku elektronicznej awangardy — Felixowi Kubinowi. Kooperacja z nim ma swoje początki w 2014 roku. Od tego czasu duet stale odwołuje się do muzyki elektronicznej, a w szczególności do twórczości Kubina. Estetyczna klamra jaką stanowią jego kompozycje zawiera w sobie dwie transkrypcje. Pierwszą jest *Black Page #1* Franka Zappy. Artyści wykorzystali blisko amplifikowane guiro, reco-reco, tempelboki oraz obiekty codzienne: kubki, elementy komputera i inne. Stały puls generowany przez kropkę wody oraz nietuzinkowe w brzmieniu

zestawy perkusyjne stanowią nowe, intymne spojrzenie na dynamiczną muzykę Zappy. Drugą jest *Vermont Counterpoint* Steve'a Reicha. Zamiast orkiestry złożonej z fletów poprzecznych słyszymy wibrafon, dzwonki, marimbę i cymbały. Minimal music zawsze był bliski duetowi Pękała/Kordylasińska/Pękała. Umieszczając kompozycję Reicha na płycie, odwołują się do swoich estetycznych korzeni. Echa repetytywności słychać również w zamówionym u Thymme'a Jonesa utworze *Smells Like Victory* (2016). Zafascynowani twórczością grupy Cheer Accident, której Thymme Jones jest założycielem, zaufali post rockowemu idiomowi zawartemu w jego muzyce. Efektem jest kompozycja na marimbę, wibrafon, dwa gongi chińskie, warstwę elektroniczną i choreograficzną. Dopełnienie i pełną realizację założeń albumu stanowi *Modular #1* (2016) Miłosza Pękała, o której on sam mówi: „Punktem wyjścia była dla mnie faktura generowana przez syntezator modularny. Stałe przenikanie się świata dźwięków elektronicznych i akustycznych, wplecione w dynamiczną narrację stanowi dla nas wdzięczne pole do wyrażenia naszych aspiracji jako perkusistów oraz daje nam dużą przyjemność wykonawczą”.

Album *Utwory na perkusję..* to kolejny krok duetu w eksploracji instrumentarium perkusyjnego. Powstał przede wszystkim z chęci wyrażenia własnych przemyśleń artystów jako muzyków żyjących w XXI wieku i otoczonych współczesną sztuką.

„Analogowa do szpiku kości jest też płyta, o której dziś dwa słowa. Analogowa, bo choć fenomenalnie odtwarza mechaniczna pulsację i brzmienia instrumentów perkusyjnych wykręca w kierunku, jakiego pozazdrościłby Aphex Twin. To świetny album perkusyjnego duetu Pękała/Kordylasińska/Pękała zatytułowany *Utwory na perkusję i urządzenia elektroakustyczne*”. (Bartek Chaciński, polifonia.blog.polityka.pl)

„Miłosz Pękala i Magda Kordylasińska-Pękala nie uprawiają ostentacyjnego efekciarstwa nakierowanego na mdłe oraz rozmiękczone granie. Nazwałbym ich ‚żywymi filtrami‘, przez które przepływa szlachetna awangarda ostatnich kilku dekad, dodatkowo podsycona żartem, humorem i lekkością. Jestem pewien, że *Utwory na perkusję i urządzenia elektroakustyczne* zachwycą nie tylko marimbo – i wibrafonofilów”. (Łukasz Komła, nowamuzyka.pl)

„Płyta jest pełna pomysłowych brzmień, za którymi stoją często karkołomne zadania wykonawcze. Kompozycja Franka Zappy *Black Page #1* wzięła swój tytuł od wyglądu gęsto zapisanej partytury orkiestrowej”. (Monika Pasiecznik, dwutygodnik.com)

„Mózg całego przedsięwzięcia — Miłosz Pękala, to nie tylko rozchwytywany perkusista, ale

również kolekcjoner i rekonstruktor starych urządzeń analogowych, które reanimuje, dając im szansę na to, by zostały wykorzystane jako instrumenty. Właśnie taki sprzęt w dużym stopniu użyty został przy nagrywaniu *Utworów...* Choć jego zawartość to głównie kompozycje współczesne”. (Radek Soćko, tegoslucham.pl)

WYKONAWCY

PĘKALA/KORDYLASIŃSKA/PĘKALA — Duet działa na polskiej scenie muzycznej od 2004 roku, dawniej pod nazwą Hob-beats Percussion Duo. Współpracują z wieloma artystami i zespołami, wśród których są: Percussion Clavier de Lyon, Steven Schick, Mitch&Mitch, Felix Kubin. Są również założycielami Hob-beats Percussion Group, w ramach której realizują większe pod względem obsady projekty kameralne. Laureaci wielu międzynarodowych konkursów, m.in. International Percussion Duo Competition (Luksem-

burg), Universal Marimba Competition (Belgia). Koncertują w kraju i za granicą, a ich interpretacje z uznaniem przyjmowane są zarówno przez publiczność jak i krytykę muzyczną. Dyskografia: *Returning Sounds* (jako Hob-Beats Percussion Duo, DUX Recording Producers 2008), *Utwory na perkusję i urządzenia elektroakustyczne* (Lado ABC 2016). Wraz z pianistami Lutostawski Piano Duo tworzą zespół Kwadrofonik, formację która specjalizuje się w wykonawstwie muzyki XX i XXI wieku. Płyta *Folklove* grupy Kwadrofonik zdobyła tytuł Folkowego Fonogramu Roku 2008, a sam zespół Grand Prix — nagrodę Telewizji Polonia oraz nagrodę publiczności Burza Braw na Festiwalu Folkowym Polskiego Radia Nowa Tradycja 2009. W 2015 roku kwartet Kwadrofonik otrzymał Paszport „Polityki”.

MIŁOSZ PĘKALA — Wibrafonista, perkusista, improwizator. Adiunkt w klasie perkusji Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w War-

© Pękala Kordylasińska Pękala

szawie. Studiował także w Królewskim Konserwatorium Muzycznym w Kopenhadze. Jako solista lub kameralista bierze udział w wielu prestiżowych koncertach, festiwalach i projektach artystycznych, obejmujących muzykę współczesną, rozrywkową i tradycyjną. Współpracuje lub współpracował z orkiestrami Sinfonia Varsovia i Kukla Band, zespołem Mitch&Mitch, producentem i kompozytorem Andrzejem Smolikiem, wokalistkami Anną Serafińską i Iwoną Loranc. Koncertował z European Percussion Ensemble, Percussion Clavier de Lyon, Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Orkiestrą Kameralną Polskiego Radia Amadeus, Warszawską Grupą Perkusyjną i innymi. Finalista International Percussion Duo Competition 2008 w Luksemburgu. W 2009 roku otrzymał I nagrodę w International Percussion Competition we Włoszech w kategorii wibrafon.

MAGDALENA KORDYLASIŃSKA-PĘKALA — Marimbafonistka, perkusistka, specjalizująca się w kameralistyce XX i XXI wieku. Studiowała w Akademii Muzycznej w Warszawie (dyplom z wyróżnieniem) i Królewskim Konserwatorium Muzycznym w Kopenhadze. Laureatka m.in. I nagrody w Międzynarodowym Konkursie Perkusyjnym im. Mikołaja Stasiniewicza 2004, Grand Prix oraz nagrody publiczności na Festiwalu Muzyki Folkowej Polskiego Radia Nowa Tradycja 2006, nagrody specjalnej European

Broadcasting Union — Svetozar Stracina Festival Bratislava 2007. Współpracowała z orkiestrą Sinfonia Baltica, The Royal String Quartet, Polską Orkiestrą Radiową, Orkiestrą Filharmonii Szczecińskiej, Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Sinfonią Varsovią i innymi. W 2004 roku wzięła udział jako solistka w prawykonaniu oraz nagraniu *Koncertu na marimbę i orkiestrę* Mikołaja Hertela. Koncertuje w kraju i za granicą. Brała udział w prestiżowych festiwalach oraz koncertach, m.in. Crossdrumming Festival, Festiwalu Muzyki Współczesnej Warszawa Jesień, Festiwalu Muzyki Kameralnej Kwartesencja.

© Pękala Kordylasińska Pękala

17.11.2017 | PIĄTEK | 19:00

BAiKA, SUPPORT: MONIKA KOWALCZYK

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

© Monika Kowalczyk

MONIKA KOWALCZYK

Monika Kowalczyk — śpiew, gitara akustyczna
Piotr „Dylan” Sidorowicz — perkusja
Piotr Zygm — gitara basowa
Mikołaj Kołodziejczyk — gitara elektryczna
Katarzyna Kowalczyk — chórki
Katarzyna Gil — chórki

Repertuar własny: piosenka autorska

REPERTUAR

1. *Na własność*
 2. *Piosenka*
 3. *Sepia*
 4. *Gabriela*
 5. *Przypuśćmy*
 6. *Mimo*
 7. *X*
 8. *A widzisz*
 9. *Rozmawiaj*
 10. *Tu*
 11. *Cytryny*
- sł. muz. Monika Kowalczyk

Repertuar, który wykona Monika Kowalczyk z zespołem, to w całości autorski materiał młodej wokalistki przedstawiony w nowej, bogatszej aranżacji. Część programu stanowią utwory znajdujące się na debiutanckiej EP-ce *Piosenki* (premiera: 24.04.2017). To polskie teksty o rzeczywistości, która nas otacza i o rzeczywistości z wnętrza głowy artystki, obudowane niebanalnymi melodiami. To szczerość, bezpretensjonalność i szukanie prawdy w coraz częściej dziwnym świecie. To łagodność i siła, melancholia i światło niesione przez kojące dźwięki.

WYKONAWCY

MONIKA KOWALCZYK — Dwudziestotrzyletnia, urodzona w Lublinie songwriterka, wokalistka, autorka tekstów, aktorka. Pisze piosenki. Chyba nosi je w sobie zawsze, a one co jakiś czas wypływają na powierzchnię. Pokazuje w nich świat takim, jakim go widzi i takim, jakim wydaje jej się, że widzą go inni. W kwietniu 2017 roku premierę miała jej debiutancka płyta (EP) *Piosenki*, którą wydała własnym sumptem z pomocą znajomych i rodziny. Od dwóch lat tworzy autorskie kompozycje i pisze do nich teksty, koncertuje (do tej pory wielokrotnie w Lublinie oraz m.in. w Łodzi, Warszawie, Gdyni). Jest laureatką festiwalu o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej, m.in.: 46. Festiwalu Fama 2016 w Świnoujściu (Nagroda im. Andrzeja Jakóbca w kategorii Muzyka), Grechuta Festival Kraków 2011 (III miejsce), 41. OSPPT YAPA Łódź 2016 (I miejsce).

PIOTR „DYLAN” SIDOROWICZ — Perkusista, założyciel szkoły perkusyjnej Drum Masters School.

PIOTR ZYGMA — Absolwent kierunku Jazz i muzyka estradowa na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w klasie Mariusza Bogdanowicza. Basista wielu projektów muzycznych. Zdobywca nagrody przyznawanej przez Michała Urbaniaka w ramach warsztatów Urbanator Days 2010. Kompozytor muzyki teatralnej i filmowej

MIKOŁAJ KOŁODZIEJCZYK — Gitarzysta zespołów Ursa i Vestige, zwycięzca Przeglądu Kapel Studenckich w Lublinie oraz Przeglądu Muzyki Różnej Staś 2016.

BAiKA

Piotr Banach — gitara, instrumenty perkusyjne
Katarzyna Sondej — śpiew, instrumenty klawiszowe

Repertuar własny: muzyka rockowa

REPERTUAR

1. *Albo, albo*
2. *Nie pozwól mi*
3. *Pytanie na śniadanie*
4. *Nowa królowa*
5. *Kaśka*
6. *Amatorka*
7. *A ty czego chcesz?*
8. *Jesteś*
9. *Mniam, mniam*
10. *Jeśli tylko to będzie możliwe*
11. *O lalaniu*
12. *Cieszysz się?*
13. *Idiotka*
14. *Rozanielacz*
15. *Odchodzę*
16. *Zobaczysz*
17. *Jak to z nami będzie?*
18. *Kąsanka*
19. *Nie martw się o mnie*
20. *Ale po co?*

— muz. Piotr Banach, Katarzyna Sondej
— sł. Piotr Banach (z wyjątkiem *Zobaczysz* — Edward Stachura)

Duet BAiKA gra rocka, ale w ich twórczości można też odnaleźć echa muzyki elektronicznej, reggae, bluesa, a nawet punk-rocka. Ich muzyka — w niektórych utworach energetyczna, w innych klimatyczna — łączy ciekawe kompozycje, dopracowane aranżacje, świetne brzmienie, wyrazisty wokali i teksty, które swobodnie przechodzą od spraw najważniejszych do tych bardziej przyziemnych.

„Instrumentalnie królują tu świetnie brzmiące gitary — w zależności od danego utworu zarówno elektryczne jak i akustyczne, energiczna perkusja, rytmiczny bas, tamburyn i subtelne klawisze (...). Przede wszystkim jednak album ten wydaje się trafiać sobą w swoistą niszę na polskiej scenie muzycznej, która oscyluje gdzieś pomiędzy klasycznym rockiem i sztampowym popem, wypełniając tę przestrzeń ambitną, ale przy tym i bardzo przebojową muzyką złożoną z kombinacji mnóstwa gatunków, które to tak pięknie okiełznają tu w spójną całość artyści BAiKI!“. (Maciej Janiszyn, wyspa.fm)

WYKONAWCY

BAiKA — Czyli Banach i Kafi, to duet kompozytorsko-sceniczny działający od listopada 2015 roku w Szczecinie. Ona śpiewa, obsługuje instrumenty klawiszowe i kazoo. On gra na gitarze, instrumentach perkusyjnych i pisze teksty. Komponują i aranżują wspólnie. Nie grają punk-rocka, ale działają zgodnie z punkową ideą D.I.Y. (do it yourself), czyli zrób to sam. Sami więc produkują swoje nagrania i sami tworzą do nich teledyski. Wszystko to w domowych warunkach, bez oglądania się na obowiązujące trendy i show biznesowe wymagania. W niecały rok po debiucie ukazała się płyta, którą sami autorzy określają jako „przedpłyte”. Zawiera ona materiał zarejestrowany na żywo podczas audycji „O północy” w Radio Koszalin i trzy dodatkowe utwory studyjne — stąd tytuł *RK+* (Radio Koszalin Plus 2016). Piosenki duetu pojawiały się na radiowych listach przebojów, zdobywając czołowe miejsca, między innymi w rockowej

© BAiKA

rozgłośni Antyradio. Gościli też na antenie radiowej Trójki. Obecnie zespół kończy prace nad płytą zatytułowaną *W starym stylu*, której premiera zapowiadana jest na grudzień tego roku.

PIOTR BANACH — Na polskiej scenie rockowej pojawił się już w połowie lat 80. ubiegłego stulecia. Był perkusistą i autorem tekstów kilku szczytnych zespołów spod znaku punk-rocka i reggae. Na początku lat 90., już jako gitarzysta, założył rockowy zespół Hey, którego liderem i głównym kompozytorem był do roku 1999. Po kilkuletniej przerwie w działalności muzycznej powrócił z formacją Indios Bravos, która nie tylko jedną z gwiazd krajowej sceny reggae, ale też zaznaczyła swoją obecność na wielu festiwalach rockowych, m.in. Jarocin Festiwal, OpenAir, Przystanek Woodstock, gdzie nagrodzona została Złotym Bączkiem za rok 2006 (przyznawanym za najlepszy występ festiwalu). Piotr Banach był również producentem płyty

Katarzyny Nosowskiej *Puk, puk*, a w roku 2005 nagrał solowy album *Wu-wei*.

KATARZYNA SONDEJ (FIGAJ) — Swoją artystyczny pseudonim zbudowała w oparciu o zbitkę pierwszych sylab imienia i panińskiego nazwiska, stąd Kafi. Pochodząca z Legnicy wokalistka wcześniej zaczęła swoją muzyczną edukację, ale nie w dosłownym tego słowa znaczeniu, bowiem formalnego wykształcenia w tym kierunku nie posiada. Pasję śpiewania rozwijała w sobie od dziecka, a jako nastolatka odważyła się na publiczne występy przy okazji szkolnych apelów i w scholach, zakładanych przez jej mamę. W liceum dołączyła do swojego pierwszego rockowego zespołu, który istnienie zakończył równo z ostatnim dniem roku szkolnego. Podczas studiów udzielała się w kilku wrocławskich projektach, po czym na kilka lat zrezygnowała ze śpiewania. Powróciła z zespołem StandBy, w którym śpiewała i pisała teksty.

© BAIKA

18.11.2017 | SOBOTA | 19:00

PRZYBYŁ — MEGAFON

Puławski Ośrodek Kultury Dom Chemika, sala widowiskowa, ul. Wojska Polskiego 4

Sławomir Bartłomiej Przybył — śpiew, gitary

Krzysztof Ficner — gitary

Kacper Grzanka — trąbka

Piotr Jaraszkiewicz — perkusja

Krzysztof Grzegorzycza — akordeon

Marcel Nowakowski — kontrabas

Maciej Bober — instrumenty klawiszowe

Repertuar własny: piosenka autorska

REPERTUAR

1. *Mega*
2. *Fon*
3. *Może*
4. *Nocny tramwaj*
5. *Gdy miasto wita ciemność*
6. *Ballada o Pannie Tajemnicy*
7. *Pompa*
8. *Rodzice*
9. *Letni wieczór*
10. *Stróż*
11. *Jeden na milion*
12. *Bluz*

— śl. muz. Sławomir Bartłomiej Przybył (z wyjątkiem *Gdy miasto wita ciemność* — muz. Daniel Melingo, tytuł oryginalny *La Novia*)

W koncercie usłyszymy piosenki z debiutanckiego albumu PRZYBYŁA *Megafon*. W swojej muzyce artysta łączy tradycje piosenki autorskiej, jazzu, rocka i bluesa. Występy zespołu charakteryzują się osobliwą dramaturgią oraz improwizacją, a piosenka proponowana staje się pretekstem do muzycznej interakcji, łamania klasycznej formy i współpracy z publicznością. Charakterystyczny, mocny i ekspresyjny głos Sławomira Przybyła — który może nasuwać skojarzenia z Tomem Waitsem, Nickiem Cavem czy Markiem Dyjakiem — do tego rozbudowane instrumentarium zespołu, zróżnicowane kompozycje i tysiąc procent mocy zasilające artystów na scenie. Przybył rozmawia z publicznością, proponuje słuchaczom muzyczny dialog, wciąga w swój świat, hipnotyzuje. Czasem opowiada o sprawach trudnych, niewygodnych, bardzo intymnych. Nie przekracza jednak przy tym granicy artystycznego ekshibicjonizmu. Wszystko to sprawia, że jego przekaz jest komunikatywny i czytelny. Porusza i wzrusza, a czasem otwiera słuchacza na te strefy wrażliwości, które tłumi codzienność, pośpiech czy powierzchowność wzajemnych relacji.

WYKONAWCY

PRZYBYŁ — Autorski projekt Sławomira Przybyła. W 2013 roku zaprosił do współpracy instrumentalistów z Wielkopolski, wywodzących się z różnych nurtów muzycznych i zespołów. W 2014 roku nawiązał kontakt z warszawskim realizatorem oraz producentem (znanym z produkcji pierwszej płyty Marii Peszek *Miasto Mania* i wieloletniej współpracy z Wojciechem Waglewskim oraz zespołem Voo Voo) — Piotrem „Dzikim” Chancewiczem, który zajął się produkcją jego debiutanckiego albumu *Megafon*. Nagrania zostały zrealizowane w warszawskim Media Studio. Wiosną 2017 roku artysta opublikował teledysk do singla promującego debiutancki album. *Nocny tramwaj* jest refleksją na temat nocnego życia w wielkim mieście. PRZYBYŁ zagrał kilkanaście koncertów klubowych oraz plenerowych w Wielkopolsce. Jest laureatem Nagrody Tryton dla największej osobowości artystycznej Festiwalu Fama 2017 (Świnoujście).

SŁAWOMIR BARTŁOMIEJ PRZYBYŁ — Gitarzysta, wokalista, autor piosenek. Z wykształcenia filmoznawca, ukończył studia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej w Katedrze Filmoznawstwa. Od piętnastu lat gra na gitarze klasycznej. Od 2009 do 2014 roku swój muzyczny warsztat rozwijał pod kierunkiem dra Henryka Kasperczaka, jednego z najlepszych polskich lutnistów, gitarzysty oraz kompozytora. Przez pierwsze lata muzycznej działalności związany był z poznańską alternatywną sceną hip-hopową, realizując swoje projekty inspirowane takimi artystami jak Madlib, J-Dilla oraz Skalpel. W 2012 roku dołączył do Poznańskiej Sceny Młodych organizowanej przez Annę i Krzysztofa Powaliszów, zrzeszającej wokół siebie młodych, lokalnych twórców. Razem z PSM wystawiał koncerty w auli Szkoły Muzycznej w Poznaniu,

interpretując m.in. piosenki Kabaretu Starszych Panów. W 2013 roku postanowił podjąć się realizacji autorskiego projektu z własnymi piosenkami zaaranżowanymi na dwie gitary, kontrabas, trąbkę, skrzypce, akordeon oraz perkusję.

KRZYSZTOF FICNER — Gitarzysta działający w kilku projektach muzycznych, współpracujący z wieloma artystami polskiej sceny. Doskonale obyty ze sceną, ma na swoim koncie występy w Polsce i zagranicą. Pasjonat muzyki, posiadający niespotykaną umiejętność dzielenia się bagażem muzycznym zdobytym przez lata grania oraz nauczania muzyki gry na gitarze.

KACPER GRZANKA — Absolwent Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu na kierunku trąbka jazzowa w klasie dra Macieja Fortuny. Ukończył również Szkołę Muzyczną I stopnia im. K. Szymanowskiego w Kole, w klasie skrzypiec oraz studium pedagogiczne przy Akademii Muzycznej. Współpracuje z wielo-

ma zespołami muzycznymi, m.in. Utah Jazz, Adre'n'Alin, Komeda Inspiracje, Spoko Baba, Goerserr Konieczny Grzanka, David Chesky Jazz in New Harmonic, Dizzy Boyz Brass Band. Ma na swoim koncie kilka sesji nagraniowych oraz występy na scenach w całej Polsce.

PIOTR JARASZKIEWICZ — Absolwent klasy perkusji w Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia im. Fryderyka Chopina w Poznaniu. Aktywny muzyk, udzielający się w wielu zespołach i przy rozmaitych projektach, zarówno w studio, jak i na koncertach. Stylistyki w jakich najlepiej się czuje to soul, reggae, funky, a także folk, ethno, acid jazz. Na stałe usłyszeć go można w projektach: PRZYBYŁ, Hubert Tas & The Small Circle, Getaway Crew, Drum Work.

KRZYSZTOF GRZEGORZYCA — Absolwent Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie akordeonu. Laureat konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych.

Brał w wielu warsztatach prowadzonych przez znakomitych profesorów.

MARCEL NOWAKOWSKI — Absolwent klasy kontrabasu Państwowej Szkoły Muzycznej II st. im. Fryderyka Chopina w Poznaniu, kontrabasista Kapeli z Orliczka, współpracował również z Poznańską Sceną Młodych oraz Swing Combo Krzysztofa Powalisza.

MACIEJ BOBER — Absolwent Państwowej Średniej Szkoły Muzycznej w Rzeszowie w klasie fortepianu. Współtworzył poznańską grupę Eriief Massiv obracającą się w klimacie reggae/dancehall, z którą wystąpił na Heineken Opener Festiwal. Aktualnie jest członkiem Getaway Crew, będącego polsko-niemiecką kooperacją z wokalistką Trixstar, a także formacji PRZYBYŁ.

© PRZYBYŁ

ENCYKLOPEDIE

- *Encyklopedia muzyczna PWM: część biograficzna*, t. 1–12, pod red. E. Dębrowskiej, Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1979–2012.
- *Encyklopedia muzyki*, pod red. A. Chodkowskiego, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.

MONOGRAFIE, STUDIA

- A. Czartkowski, *Beethoven. Próba portretu duchowego*, Warszawa: PIW, 2010.
- A. Einstein, *Muzyka w epoce romantyzmu*, Kraków: PWM, 1983.
- J. Kański, *Przewodnik operowy*, Kraków: PWM, 2014.
- A. Orga, *Beethoven*, Kraków: PWM, 2001.
- R. Rolland, *Beethoven*, Kraków: PWM, 1984.
- B. Schaeffer, *Dzieje muzyki*, Warszawa: WSiP, 1993.
- A. Schweitzer, *Jan Sebastian Bach*, Warszawa: W.A.B., 2009.
- M. Tomaszewski (red.), *Beethoven. Studia i interpretacje*, Kraków: Akademia Muzyczna w Krakowie, 2000.
- Ch. Wolff, *Johann Sebastian Bach. Muzyk i uczony*, Warszawa: Wydawnictwo Lokomobila, 2011.
- E. Zavorský, *J.S. Bach*, Kraków: PWM, 1985.

SERWISY INTERNETOWE

- Classical Archives — classicalarchives.com
- Instytut Adama Mickiewicza — culture.pl
- Muzykoteka Szkolna — muzykotekaszkolna.pl
- Narodowy Instytut Fryderyka Chopina — chopin.nifc.pl
- Polskie Centrum Informacji Muzycznej — polmic.pl
- Polskie Wydawnictwo Muzyczne — pwm.com.pl
- Stowarzyszenie im. Ludwiga van Beethovena — beethoven.org.pl

STRONY INTERNETOWE KOMPOZYTORÓW I WYKONAWCÓW

[fb/banachikafi](https://www.facebook.com/banachikafi), [fb/kowika.monalczyk](https://www.facebook.com/kowika.monalczyk), [fb/odpoczno](https://www.facebook.com/odpoczno), [fb/przybyl](https://www.facebook.com/przybyl), [fb/WojcinskiSzmandaQuartet](https://www.facebook.com/WojcinskiSzmandaQuartet), filharmoniakaliska.pl, kairos.lublin.pl, mpf.zwierciadlo.pl, pikip.pl, somerschaf.com

lubelskie
Smakuj życie!

festiwal z myślą
o człowieku
PUŁAWY

www.festiwalwss.pl

www.pulawy.eu

www.dwabrzegi.pl